

Lökanen

Nr 7 1972

LÖSNUMMERPRIS 3:25 inkl. moms

MEDMÄNSKLIGHET . . .

. . . det finaste som finns?

Samvaro hos Ny Gemenskap. Från Allhelgonasalen, Stockholm, julen 1969. Längst till höger Hans-Erik Lindström. (Foto: Per Anders Thunqvist.)

En ung präst i Svenska kyrkan, Hans-Erik Lindström, är en av stöttepelarna i Ny gemenskaps-rörelsen och, tycker vi, en "typisk medmänskiska".

Så här började det för honom . . .

— Av en ren tillfällighet gick jag in i en kyrka. Jag var 20 år och hade nyss tagit studenten. Det predikades om den barnhärtige samariten. När jag satt och lyssnade till prästens ord, hade jag ett slags aha-upplevelse: jag insåg med ens vad jag skulle göra — hela min livsinställning förändrades. Begreppet

medmänsklighet blev påträngande aktuellt.

— Sen började jag läsa i bibeln vad Jesus säger om medmänsklighet och om hans sätt att leva och dö. När jag samtidigt blev informerad om u-landsproblemen, stod det alldeles klart för mig vad jag måste göra. Jag ville bokstavligt ge bort allt jag ägde till behövande, framför allt i u-länderna.

— Blev det aldrig någon konflikt inom dig mellan en naturlig mänsklig egoism och kravet att med kärleksgärningar följa Jesus?

— Nej, en sådan konflikt har jag aldrig upplevt. Givandet kändes från början riktigt och inte som ett tvång. Det var liksom en inre röst som talade till mig, och upplevelsen av den röstens sanning var så stark att det var naturligt att följa den. Medan jag läste teologi, jobbade jag på somrarna, och av det jag tjänade, gav jag bort allt utom vad jag betalade hemma. Jag skänkte också bort kläder och fastade ofta för att spara pengar och ge dem till u-länder. En del skolböcker gav jag bort och köpte inga nya teologiska standardverk, eftersom jag tyckte det var slöseri med pengar, utan jag lånade litteratur från biblioteket. För mig själv var detta naturligt, men för min omgivning, framför allt mina närmaste, innebar det en stark press. Släkt och vänner försökte få mig att inse att jag gick till överdrift och att Gud inte hade kallat mig att ge bort allt på det sättet. Det skulle sluta med förskräckelse, menade de. Men inom mig kände jag ingen tvekan om vad jag skulle göra.

— Hur kommer du att leva i framtiden?

— Sedan jag nu gift mig och fått barn, har situationen blivit annorlunda. Jag förstår att jag måste ta hänsyn till min fru och barnet. Jag kan inte ge bort allting. Nu har jag i stället en princip om enkelhet — att leva enkelt och ge bort så mycket som vi inte direkt behöver.

— Efter det starka u-landsengagemanget i 20—23-årsåldern fick jag 1967 upp ögonen för nöden i vårt eget land. Jag ordnade en julfasta för att protestera mot julöverflödet.

Vi hade fastan i en kyrka, och där fick jag kontakt med en narkoman, en alkoholist och en prostituerad flicka, som bodde hos mig i kyrkan tillsammans med några andra. Av vad de berättade blev jag bränd för livet. Jag förstod att jag behövdes hemma i Sverige lika mycket som i u-landsarbetet. Så jag började gå ut på gator och torg om nätterna och söka upp folk som led nöd. Sedan ringde jag till kyrkor och samfund för att förmå dem att skaffa provisoriska natthärbärgen åt alla de hundratals uteliggarna. I början mötte jag mycket liten förståelse. Men nu har det skett en omsvängning, och det är väldigt "inne" med Ny gemenskaps-rörelsen, som har uppstått.

— Hur ser din framtid som präst ut? Blir du en sån vars väsentliga uppgifter är att arbeta på pastors-expeditionen och stå i en predikstol och förkunna kristendom högt uppe och långt borta från en fåtalig församling?

— Det blir nog andra uppgifter. Min situation nu är att jag som präst har möjlighet att arbeta nästan på heltid med det jag vill. Jag får vara mycket fri från de traditionella prästsysslorna tack vare stöd från biskop Ingmar Ström, som säger att min främsta uppgift nu i stiftet är att utbreda Ny gemenskap. Jag möter även stor förståelse från min kyrkoherde, Helge Fosseus i Katarina församling, Stockholm. Och jag är glad och tacksam för möjligheten att i en prästbefattning få ägna mig åt just det hjälparbete som jag vill hålla på med. Just nu jobbar jag mycket med ungarshotell i Stockholm och med de hemlösa i allmänhet.

— Hur ser du på medmännisklighet i framtidens samhälle?

— Jag tror att behovet av medmännisklighet kommer att bli mycket stort. Ty ensamheten blir större, problemen med knark och alkohol breder ut sig. Jag tror att de sociala institutionerna inte kommer att klara av medmänniskligheten. Och jag är rädd för att de vanliga människorna, som inte yrkesmässigt arbetar inom människovården, inte känner det personliga ansvaret för medmänniskan i nöd utan bara hänvisar henne till en institution. Begreppet medmännisklighet måste vara aktuellt för alla människor i samhället. Jag har varit rätt mycket på skolorna och pratat om Ny gemenskap, och jag har mött en väldigt positiv reaktion där. Man finner en latent entusiasm och vilja till initia-

tiv, som bara måste kanaliseras på något sätt genom att någon sätter igång en verksamhet. Det finns en väldigt längtan hos många människor att få vara med i det här arbetet och skapa en gemenskap mellan "gubbarna", fysiskt handikappade, blinda, döva, pensionärer, ensamma, narkomaner och andra som vill vara med. Inom Ny gemenskap vill vi

skapa en alternativ, ny gemenskapsform, som inte är institutionell.

— Hur upplever du som kristen Jesus?

— Att han lever och att hans innersta önskan är att nå människor i dag med sitt kristna budskap och med begreppet medmännisklighet. Min glädje är att jag får vara hans verktyg, hans förlängda arm.

Människligheten är en enda familj

Alla kan vi väl bli bättre medmänniskor, även om vi inte precis blir överösta med ingivelser i den riktningen från skolor, massmedia och vår miljö. De stora religiösa gestalternas förkunneelse kan härvid vara av stor betydelse som impuls-givare.

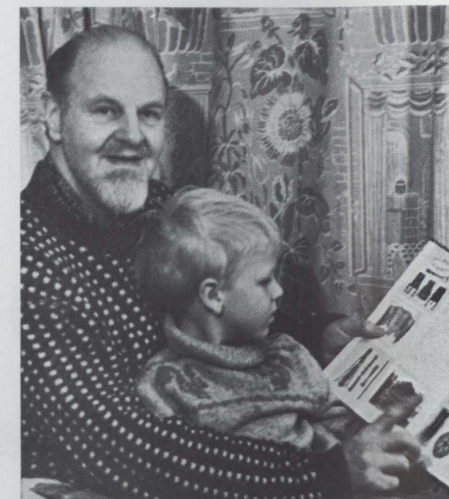
Om global medmännisklighet i ljuset av Baha'u'llahs lära berättar författaren Sverre Holmsen, som är baha'i:

— Grunden för sann medmännisklighet är kärlek till hela människligheten, en kärlek som är intuitiv och stärkes genom vetenskapen om att vi alla bildar en enda familj, en människlighetens organism i vilken varje individ är en unik del som tillhör helheten.

Ingen människa kan leva helt isolerad, helt för sig själv, eftersom vi alla är födda i helhetens nät av strålning. Du är vad du utstrålar och vad du utstrålar får du igen. Alla våra individuella självständigheter, allt mellan himmel och helvete, alla våra små mänskliga och omänskliga klimat, bildar tillsammans en helhet av vilken var och en är beroende.

Människan är den viktigaste miljöfaktorn. Hennes strålning av känsla och moral tränger genom murar, djungler, isberg och bildar det klimat som vi alla lever i och för vilket vi alla är medansvariga. "Allt gör intryck på tillvaron och bestämmer skeendets kurs genom tiderna", säger Abdu'l-Bahá i en komprimerad sentens.

Varje klartänkt människa med god vilja tror på det realistiska begreppet medmännisklighet över alla gränser, och efter bästa förmåga söker hon bidra till den globala med-

Sverre Holmsen med sonen Reidar. (Foto: Alex.)

människlighet, den världens enhet och fred som måste komma.

Den största medmännisklighet som manifesterats på vår jord är den strålning som utgår från Krishna, Buddha, Zoroaster, Moses, Jesus, Muhammed, Báb och Bahá'u'lláh. Varje människa är omedvetet eller/och medvetet under inflytande av deras framträdande, tidsålder efter tidsålder. Brännpunkten i den mänskliga utvecklingen är profeten i de olika religionsepokerna. De är inspiratörerna till allt positivt, verkligt framåtskridande, vägledarna till sann medmännisklighet.

Närhelst en gammal civilisation visar tecken på moraliskt förfall och upplösning, så bör man vakat spana efter den förnyade uppenbarelsereligionen. Av historien ser vi att varje "stor" religion var "liten" till det yttre, d.v.s. började med en av "det största mysteriet" utvald människa,

Gudsprofeten, och den lilla grupp som trodde på honom. I dag har vi alla tecken på en döende civilisation med ett i hela historien oöverträffat förstörelsehot, som vi måste möta med insikten om att en ny global civilisation för första gången håller på att födas och att den nya (= förnyade) religionen är den av alla föregående stora profeter utlovade inspirerande andliga kraften som skall grundlägga enhetens världsordning.

Bahá'u'lláh är den nya erans inspiratör. Genom honom väcktes jordens folk till de goda gärningarnas medmännisklighet. Den blir global, och det skall då besannas, att i varje människa finns en skattkammare av juveler och pärlor, så som den utlovade Fridsfursten har sagt.

*

Sven E. Ryberg, kväkare:

— Begreppet medmännisklighet — förbinder man inte det med barmhärtighet — och med upplevelsen av att ha identifierat sig med den andres eller de andras situation? Visionen av att det bara var de där yttre sakerna som skilde oss åt! Insikten om en lojalitet djupare än gata, grupp, gräns! — Medmännisklighet, är det inte medvetenhet om människors gemenskap, om "det av Gud" som finns inom envar, om Kärleken?

*

Göthe Henriksson, pastor, Aneby:

— För mig uttrycker ordet medmännisklighet viljan att göra allt som är möjligt för att lätta bördan för någon annan. Jag tänker osökt på Paulus ord i brevet till Filipperna, där han beskriver medmänniskan Jesus Kristus: "Han som var till i Gudsskepnad men icke räknade jämlikheten med Gud såsom ett byte, utan utblottade sig själv, i det han antog tjänareskepnad, när han kom i människogestalt. Så befanns han i utvärtes måtto vara såsom en människa, och ödmjukade sig och blev lydig intill döden, ja, intill döden på korset."

Han som var höjd över allt lidande, blir medmänniska för att hjälpa dem som lider. Medmännisklighet uttrycks i uppmaningen: "Varen så till sinnes som Kristus Jesus var." Då gäller inte de första tankarna vilka egna förmåner jag kan få, utan jag frågar i stället: "Vad kan jag hjälpa till med?"

Men ack — jag är en dålig medmänniska!

Intervjuer av Sven Magnusson och Bo R. Ståhl

Karl Engqvist, pastor i Kristet Samfund:

— I vår tid skulle det behövas en skolning till medmännisklighet. Våra skolor borde här ha en stor uppgift. De skulle inte vara till för att i första hand förse det ekonomiska livet med duktiga tjänare utan för att hos barnen skapa ett öppet och känsligt sinne för medmänniskorna, för världen och dess problem.

När hos en vuxen människa impulsen till medmännisklighet vaknar, borde den vara förbunden med en kännedom om de själens krafter som i varje människa utgör motsatsen till medmännisklighet. I Nya testamentet, särskilt hos Paulus, kallas dessa krafter synd. Det är de krafter som avsondrar oss från medmänniskorna.

*

Sture Gustafson, förlagsredaktör, ordförande i Stockholmsavdelningen av Riksförbundet för utvecklingsstörda barn:

— Jag tror att vi måste klart skilja mellan välgörenhet och medmännisklighet. Välgörenhet hör inte hemma i vårt samhälle. Den är en kvarleva från gamla tider. Däremot behöver vi medmännisklighet. Medmännisklighet är en vilja att leva tillsammans med andra människor, även om de är annorlunda. Det är en attityd av förståelse för alla som är "avvikare" och en önskan att skapa ett samhälle där alla kan leva som jämlikar. Kanske vi måste lagstifta om medmännisklighet? T. ex. förbjuda ackordshets och arbetsmiljöer som mal ner människor.

Agne Windmark, skriftställare och bokförläggare:

— Under mina sju skogsår — 1943—1950 — "slog" jag ofta i Nya testamentet för att få ledning ifråga om ett "människoliknande" liv. Det visade sig att jag allt oftare — av vad vi oupplysta kallar en "slump" — fick upp de här raderna ur Paulus 1:a brev till Tessalonikerna, 5:e kapitlet:

"Håll frid inbördes... Förmana de oordentliga, uppmuntra de klenmodiga, tag er an de svaga, visa tålmod mot var man (= varje människa). Se till, att ingen vedergäller någon med ont för ont; far fastmer efter att göra vad gott är mot varandra och mot var man. — Var alltid glada! Bed oavslutligen. Tacka Gud i alla livets förhållanden."

Jag tycker att detta är enkla, koncentrerade riktlinjer för träning i medmännisklighet. Paulus kände den mänskliga naturen i all dess skröplighet — inte minst sin egen, och han visste vad enkla, fasta regler betyder. Det är svårt att vara medmänniska, inte minst i en hektisk tid som vår. Men försöker man besinna sig i alla situationer där medmänniskligheten sätts på prov, så kan man — med bönen hjälp — få visdom att handla rätt och göra en liten bit av jorden bättre.

*

Hans Mellqvist, fysiker:

— Medmännisklighet är svaret på frågan "Skall jag taga vara på min broder?" (1 Mos. 4:9.)

Kärlek i handling är lagen.

Lars Collmar, redaktör på tidningen Vår Kyrka:

— Jag är litet rädd för alla ord som kan frammana bilden av mig som den goda och givande och andra som de tacksamt mottagande. Därför är ordet medmännisklighet bra. Det finns ett ömsesidigt givande och tagande i det, ett ömsesidigt beroende. Och hur den yttrar sig? I vanlig profan anständighet, försiktigt uttryckt. Att man spelar rent mot varann. Respekterar varann. Litet mindre försiktigt: att man vågar öppna på forskningsningarna och släppa till litet av sig själv. Och upptäcka att det känns skönt.

MEDMÄNSKLIGHET:

tvättat i många vatten,
urblekt fana,
nött av ord och stenar,
bröd i hårda tider,
hånfull skugga i välfärds ljus,
spetsat i sekler vid dukade bord,
av spjut
i heliga krig.

Med mänskligheten —
ditt egos mantra
för
mer mänsklighet —
målet för sårad flykting
mellan två riken.

Per Ragnar

Bengt Lillas, adventistpastor:
— Med Guds hjälp vill jag följa Jesusordet: "Allt vad I viljen att människorna skola göra eder, det gören I ock dem." Det är sann medmänsklighet, men det svåra är att förverkliga det. Det är svårt att räkka till för alla man möter. Men ändå behöver de ju inte så mycket, ibland ett leende, en vänlig nick, en varm handtryckning, ett uppmuntrande ord, ett brev, en telefonpåringning, allt detta helst i rätt tid. Men de flesta av oss är självupptagna och isolerar oss, ja liksom rädda att visa oss mänskliga.

*

Klas Gunnar Magni, fil. lic. i psykologi:

— Människor inlägger olika betydelser i begreppet medmänsklighet, beroende på bakgrund, läggning och behov. Begreppet har i själva verket många dimensioner: aktiv/passiv t. ex. är en av dessa. Ofelbart förknippar man begreppet medmänsklighet med något aktivt, inte passivt. Man kan också se dimensionen sann/falsk: en medmänsklighet kan vara hycklande, smickrande och inställsam, endast inriktad på att — på sikt — få egna förmåner. Detta är ett slags pseudomedmänsklighet, som dyker upp endast för stunden, vid det opportuna tillfället. Den slags medmänsklighet som bottnar i modenycker — det är "poppis" att hjälpa främmande folk, bara de finns tillräckligt långt borta! — förknippar man med denna falska

medmänsklighet. Den sanna medmänskligheten frågar inte efter person, "vinst" eller vad som är modernt. Sann medmänsklighet blir tyvärr en sällsynt företeelse i sådana samhällen där individen från barnsben indoktrinerats att tränga ut andra, sko sig på andras bekostnad. Dimensionen försynt/påträngande kan också associeras till begreppet medmänsklighet. Den påträngande medmänsklighetens yttersta rot och drivkraft är egoistisk: det är en nyfikenhet, som pockar på att bli tillfredsställd. Den äkta medmänskligheten har däremot den andres integritet för ögonen; man söker ej pressa den andre till att utlämna sig själv, utan den andre känner en tillit, vågar lita på ens goda vilja. Dimensionen auktoritär/tolerant ligger slutligen också nära här. Det finns de som vill behärska och råda över andra och tillgriper "medmänsklighet" som vapen. Den äkta medmänskligheten är till skillnad från detta tolerant och öppen.

Inte bara egennyttan är en kraft hos människorna. "Det finns... kraft i vänskap och förståelse, i utövande av broderskap och öppet förtroende för andra och i allvarliga ansträngningar att undanröja utsugning och ge rättvisa åt våra medmänniskor." Citerat från James E. Bristol. Det måste vara möjligt att föra "krig" med hjälp av medmänsklighetens och det alltomfattande broderskapets krafter för att bekämpa orätt, förtryck och nöd.

Werner Aspenström, författare:
— Att vara medmänsklig på papperet, i dikter eller i enkäter, kostar inte mycket på. Det principiella och teoretiska broderskapet hör till de mjukare länstolarna. Att vara medmänsklig i vardagen, kroppsligt och konkret är desto kinkigare. Ofta blir det så här:

Det var en svinkall vinterdag. Jag var på väg ut någonstans, till något möte eller någon tidpunkt som borde passas. Jag fick syn på en berusad, illa klädd man som blivit liggande i en snödriva på gården. Inte utan besvär fick jag honom på fötter och stöttade honom mot den rostiga piskställningen och undrade vart han var på väg, till vilken dörr, hur många trappor etc., om jag kunde hjälpa honom. Han skulle ingensans, sluddrade han, han ville ingenting annat än att få dö och bli lämnad i fred. Till sist lyckades jag styra in honom i huset och satte av honom i trappan, där det var ett par grader mindre svinkallt, kanske skulle det klarna för honom vart han var på väg, kanske skulle det komma någon kompis förbi i trappan, vi hoppas ju alltid att "andra" skall ingripa, "samhället" t. ex. Så skyndade jag något försenad iväg dit jag själv skulle. Vid spärren till T-banan hejdades jag av samvetets virriga röst som påminde mig om att mannen inte hade huvudbonad och att jag hade en gammal krimmermössa liggande någonstans i en garderob. Snabbt tillbaka — men nu var mannen borta!

Där står samvetet och så småningom olusten med sin kasserade krimmermössa: "fan också, nu blev jag ännu mer försenad, till ingen nytta!" Känns situationen igen? Jag menar, vi bör vara litet sparsamma med de vackra fraserna om medmänsklighet, i praktiken är vi ofta och i bästa fall halvmänskliga, en tredjedelsmänskliga torde vara det normala.

Religionerna har den goda etiken formulerad — men alltför undanskynt i en stor textmängd — och religion har fött mycken godhet hos sina beännare. "Du skall älska din nästa såsom dig själv", läser juden (och den kristne) i sina heliga skrifter. Profeten Muhammed tillskrivs yttrandet: "Detta vittnar jag om: att alla människor äro bröder." — "Älska edra ovänner", skall Jesus ha sagt.

JOURHAVANDE PRÄST

På ett 30-tal platser i Sverige kan man via alarmnumret 90 000 nå "jourhavande präst".

I Göteborg är det kyrkoherde Friezell i Vasa församling som är i ledningen för det arbetet. Han berättar:

— Den här sortens kyrklig verksamhet finns i många länder. Vi är med i en internationell federation för själavård, framför allt per telefon. Verksamheten är ekumenisk: olika kristna samfund deltar. I Göteborg är det 30 präster som frivilligt och utan ersättning turas om att ha denna jour kl 20.00—08.00. Dessutom har prästerna till sin hjälp ett 50-tal jourhavande medmänniskor — två varje natt — som kan rycka ut när som helst och hjälpa nödlidande människor. Vi får i Göteborg ta emot c:a 15 samtal varje natt. När det är fråga om människor som behöver omedelbar hjälp, kanske inför ett hotande självmord, har vi en inrättning, som kallas Kyrkans jourtjänst, tel. 15 50 00, och som vi i Göteborgs stift ännu är ensamma om i Sverige. Det är en villa, där två jourhavande medmänniskor, icke präster, alltid finns till hands och tar hand om människor i nöd som behöver någonstans att ta vägen. Om den hjälpsökande t. ex. ringer från en kiosk, kan vi komma och hämta honom omedelbart i en privatbil. På hemmet, Kyrkans jourtjänst, får de vara ett par dagar eller över natten för att sedan slussas över till någon specialistvård.

— Vilka problem är det som de hjälpsökande har?

— Det är många olika slags problem. Men eftersom de ringer till jourhavande präst, finns väl ofta i botten ett religiöst behov som inte blivit tillgodosett. Eljest är det äktenskaps-, kontakt-, alkoholproblem m. m.

— Vad för slags människor är det som ringer?

— Alla kategorier. Det är bl. a. avvikande, utklassade människor, som inte kunnat hänga med, som blivit knäckta av stressen i det moderna samhället. När de ringer till jourhavande präst kan de bevara sin anonymitet. Ingen behöver uppge sitt namn, ingen blir utfrågad, och de kan ju avsluta samtalet när de vill. Hos äldre människor, pensionärer, kan det ofta vara ett behov att ha någon att tala med, som gör att

de ringer jourhavande präst. Många äldre lider av ensamhet, de är övergivna, ingen intresserar sig för dem längre, barnen har kanske slutat att besöka dem. Ofta är allt vad de begär och behöver ett samtal med en vänlig människa som lyssnar på dem, tar dem på allvar. Men om ensamheten är förenad med djup depression, då ser vi till att någon av de medjourhavande lekmännen gör ett hembesök.

— I övrigt samarbetar vi med socialvården, sjukhusen, särskilt mentalsjukhusen förstås, samt med länkrörelsen.

Ekonomiskt är det kyrkonämnden och Göteborgs kyrkliga stadsmission som står bakom Kyrkans jourtjänst.

Jourhavande medmänniskor

Kan man tänka sig en skola i Sverige, där eleverna ibland sitter försjunkna i djup meditation över sådana idéer som kamratskap, hjälpsamhet, ömhet, hänsyn, medmänsklighet? Ja. Men förekommer detta? Nej. Ändå borde mycket gott kunna utvinnas ur sådana enkla övningar. Många av de mellanmänskliga missförhållanden som råder i dagens samhälle — och även i skolorna själva — borde kunna minskas, om skolan och samhället ställde sig bakom sådana begrepp som de ovan nämnda och om en viktig del av undervisningen bestod av samling kring dem — genom resonemang, förklaringar, meditation. Kamratförtryck, mobbing, trakasserier av lärare och elever, oordning på lektionerna, kriminalitet borde kunna med framgång bekämpas genom att inplantera goda idéer i elevernas — och lärarnas — medvetande.

"Medkänsla kommer att bli nyckeln till den framtida samhällsordningen", skrev den indiske mystikern och filantropen T. L. Vaswani. Han hade rätt. Och redan nu är vi inte utan medmänsklighet. Socialpolitikens grundval är en idé att ta vård om människan. Men ändå har samhället ännu inte visat intresse för att förstärka de medmänskliga tendenserna hos individerna.

Man kan nog inte för mycket poängtera och stanna inför den sköna tanken att, som Martin Luther King sa, "allt liv är besläktat. Hela mänskligheten har del i en enda ut-

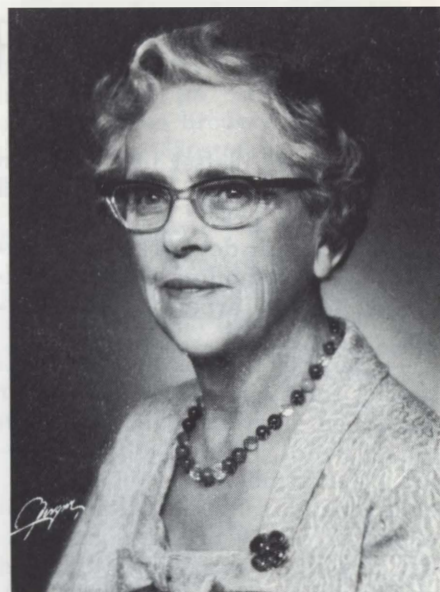
vecklingsprocess, och alla människor är bröder". Det måste vara oerhört viktigt för mänsklighetens framtid att idén om medmänsklighet görs till ett centralt begrepp i nationernas officiella ideologi. Med en "moralisk upprustning" — för att använda ett kanske något misskrediterat eller hånat begrepp — som kändes äkta och nödvändig och byggdes upp ideologiskt av en moralisk och intellektuell elit, kunde många av våra problem lösas eller minskas. Och borde inte framför allt frågan om krig och fred kunna angripas med kärlekskrafterna som vapen?

Några etiska människor har blivit stora filantroper och gått till "barmhärtighetens historia". Vi högaktar dem — trots de brister som de, också, kunnat ha. Vi känner väl, i likhet med Philips Brooks, att "helighet är en oändlig medkänsla med andra". Men vi som inte är lika begåvade för medmänsklighet, kan och bör ändå i våra mindre, vardagliga förhållanden visa omtänksamhet, generositet, tolerans och hygglighet gentemot våra medmänniskor. "Vi skall alltid vara färdiga att räcka varandra den hjälpande handen", som Nils Beskow säger.

Kärleken kan också vara en väg till sanningen. Psykiatern Viktor E. Frankl skriver i sin bok "Livet måste ha mening": "Kärleken är den enda väg som gör det möjligt att lära känna och förstå en annan människa i hennes innersta personlighetskärna."

EVA HELLSTRÖM

1947 tog fru Eva Hellström initiativet till bildandet av Sällskapet för Parapsykologisk Forskning, och i 20 år var hon sekreterare där och den centrala kraften. Hon har ett intensivt intresse för den psykiska forskningen och har utfört ett betydelsefullt arbete för att främja denna vetenskap i Sverige.

Eva Hellström berättar hur hennes intresse väcktes:

— I mitten av 40-talet blev jag bekant med en grupp mycket trevliga och intelligenta människor, som hade många kulturella intressen, såsom psykologi, pedagogik, filosofi, teologi, musik m. m. Det visade sig att de var spiritualister. De trodde fullt och fast på de parapsykologiska fenomenens existens och på den spiritualistiska tolkningen av dem. Själv hade jag då inte haft någon kontakt med parapsykologiska ämnesområden, och jag tyckte att alltsammans lät väldigt fantastiskt. Men jag tänkte att jag får väl lov att undersöka och se efter vad det är, så jag började läsa en massa litteratur, mest äldre, och blev undrande och nyfiken. För att kunna studera rörelsen på nära håll och bilda mig en egen uppfattning blev jag medlem i Stockholms Spiritualistiska Förening. Där valdes jag in i styrelsen efter en tid, och genom den särställning jag på så sätt erhöll, fick jag många intressanta erfarenheter. Jag deltog bl. a. i 15–20 materialisationsseanser med det danska mediet Einer Nielsen och i många trumpetseanser med Ernst Broberg i Stockholm; jag satt också i en så kallad utvecklingscirkel — det var som ett slags meditationsövningar: man bara satt i mörker och väntade på vad som skulle hända. I den cirkeln fick jag också egna parapsykologiska upplevelser.

— Men ni lämnade ju sedan den spiritualistiska rörelsen. Vad berodde det på?

— Jo, jag ansåg bl. a. att kontrollen vid dessa materialisations- och trumpetseanser inte var tillräcklig.

Spiritualisterna accepterade alltför lättvindigt det som skedde som manifestationer från "andra sidan" utan att lägga märke till att allt inte alltid var som det sades vara. Deltagare i en materialisationsseans kunde efteråt säga att det varit underbart och att de hade sett sina närstående avlidna materialisera sig. Samtidigt försäkrade de deltagare som i seansrummet kontrollerade mediet att han hela tiden hade suttit stilla bakom det skynke som avgränsade kabinettet. Men det hade kommit ut materialisationer från kabinettet, där flera sett Einer Nielsens byxben och skor under! Och likaså vid trumpetseanserna (seanser med fritt svävande megafon genom vilken en röst hördes): det försäkrades att mediet hela tiden hade suttit stilla på sin stol, men jag satt ofta i den inre cirkeln och vet att han ibland var uppe och gick...

Jag påstår absolut inte att dessa båda medier fuskade. Det kan mycket väl ha varit verkliga fenomen. Kanske någonting byggdes upp av "plasman" utanpå Einer Nielsens kropp och att han i trans fördes ut ur kabinettet. Men det var ändå inte enligt min uppfattning de övertygande manifestationer från det andligas värld som det gavs ut för att vara, utan något mycket mer svår-förklarligt. Det är troligt att medierna vanligtvis befann sig i trans och inte själva hade en aning om vad som hände. Jag tror inte att det var något utstuderat bedrägeri av medierna. Men det var för litet kontroll och korrekt upplysning från spiritualisternas sida. De påstod för mycket om fenomenen. När jag påtalade den bristande kontrol-

len, lovade de att vidta åtgärder, men när de ändå underlät att göra detta, kände jag att jag inte kunde vara med längre. Det ansågs att den som fordrade kontroll ej var "mogen" att få vara med.

Men jag vill understryka att jag sett många materialisationer med Einer Nielsen som jag inte kan tro har varit något annat än äkta, utomnormala fenomen. Fast någonting av andlighet kände jag personligen aldrig vid Einer Nielsens seanser.

— Och sedan tog ni initiativet till det parapsykologiska sällskapet...

— Ja, jag var vid den tiden i London och blev invald i det engelska sällskapet, och genom medlemskapet där fick jag möjlighet att köpa deras skrifter till lägre pris än det normala. Jag skaffade mig en stor mängd parapsykologisk litteratur, läste och fördjupade mig i ämnet. Samtidigt tyckte jag det var synd att jag skulle sitta ensam med hela denna litteratur, och så kom vi ett 30-tal personer överens om att bilda ett svenskt parapsykologiskt sällskap och framför allt samla oss kring litteraturen. Det fick inte bli en ny spiritualistisk förening utan den skulle se objektivt och förutsättningslöst på fenomenen.

— Har era egna "paragnostiska" erfarenheter haft stor betydelse för ert intresse?

— Mina egna upplevelser tilltog mer och mer och stimulerade mitt intresse. Den första mer anmärkningsvärda upplevelsen jag hade var en framtidsvision: jag "såg" en bild av ett antikt föremål med ett visst mönster och färger. Omedelbart efteråt gjorde jag en skiss av föremålet och angav färgerna. Omkring 14

dagar senare på koptiska museet i Kairo påträffade min man och jag just det föremål som jag sett i min vision! Särskilt anmärkningsvärt är att jag hade sett det i de färger som det haft för kanske 1000 år sedan, när det var nytt: rosafärgad bakgrund med svarta ornament. Nu var nästan all färg borta. Jag hade visat skissen både för min man och för professor Täckholm i Kairo, innan vi fann föremålet; och jag har intyg från chefen för koptiska museet att detta föremål aldrig någonsin hade varit reproducerat och att färgerna stämde. Jag kan alltså inte ha sett någon reproduktion av det. Och själv hade jag aldrig besökt Kairo tidigare.

Denna ESP-upplevelse är alltså mycket väl bekräftad. Det var fråga om klärvoajans både bakåt och framåt i tiden: jag förnam föremålet så som det sett ut för flera århundraden sedan, och samtidigt såg jag något som jag 14 dagar senare skulle träffa på. Det var en stentavla med religiösa symboler från något koptiskt kloster i Egypten.

Jag har haft många liknande upplevelser: liksom en tavla i färg har jag sett något som därefter min man och jag funnit på resor i Egypten, Indien, Etiopien och andra länder. Och jag har alltid omedelbart efter en vision gjort anteckningar om den och visat dessa för andra personer, framför allt för min man (Bo Hellström, professor i vattenbyggnad vid Kungl. Tekniska Högskolan, död 1967).

— Har ni även sett händelser som sedan inträffat?

— Ja, många gånger. Under djup sömn har jag i drömmen sett olyckshändelser som sedan ägt rum. Varje gång har olyckshändelsen haft någon anknytning till mig själv. En gång drömde jag t. ex. att jag kom in i ett tåg nere i en tunnel, gick omkring på tåget och såg människor ligga huller om buller på golvet. Jag undrade vad som hade hänt. Tåget stod stilla. Luften var full av något slags rök, och ändå var ingen skadad. Var det någon gas som gjort att folk låg medvetslösa på golvet? frågade jag mig. Jag skrev upp drömvisionen mycket noga, och en vecka senare läste jag i Svenska Dagbladet ett illustrerat reportage om en olycka på tunnelbanan. Det var den tiden då tunnelbanan slutade vid Hötorget, och man hade murat upp en vägg, där tåget skulle stanna. Nu hade visst bromsarna inte tagit riktigt, utan tåget hade kört emot väggen, så att denna hade gått sönder,

och det hade blivit mycket rök av murbruket som yrde omkring. Med på tåget var en dotter till min bästa vän från barndomen, och hon var intervjuad i tidningen med fotografi. Underligt nog använde hon i intervjun samma uttryck som jag använt när jag skrev ned visionen: hon sa att allt gick så fort — plötsligt låg alla människor huller om buller på golvet. Man kan fråga sig om jag såg själva händelsen eller tidningsreferatet. — Dunne har skrivit om liknande erfarenheter.

I drömmen hade jag en känsla av att jag var där; jag gick omkring på tåget som en åskådare och såg vad som hade hänt.

— Ni upplevde drömtillståndet som djupare än normalt?

— Ja, det gjorde jag. Dr. Louisa Rhine har gett ut en samling ESP-fall, och hon säger om prekognitionerna, alltså fall av förutvetande om framtiden, att de utförligaste kommit under djup sömn; och dessa har bl. a. ofta fler detaljer än prekognitionen i vakentillståndet.

En del av mina syner har gällt det förflutna och en del framtiden — alla har för övrigt varit i färg. Men jag kan inte märka någon skillnad mellan dem. Detta påminner om psykometrimediet Lilly Åkerbloms seanser. Hon sa ju alltid att hon såg både levande och döda, och hon visste oftast inte om en människa som hon såg klärvoajant var död eller levande annat än på grund av kläderna — om gestalterna var gammalmodigt klädda, eller om hon upplevde att de hade förfärligt ont eller blev opererade, kunde hon sluta sig till att de hade dött.

— Den holländske parapsykologiprofessorn Tenhaeff säger ju också att de "paragnoster" som han experimenterat med inte kunnat skilja mellan levande och döda. Men om nu mediet klärvoajant ser även levande människor, rubbar inte det spiritualisternas cirklar? När nu den ännu levande, som mediet "ser", bara är en bild och ingen levande, andlig gestalt, ligger det då inte nära till hands att tro att även synerna av de avlidna endast är bilder?

— Jo, det gör det onekligen. Och många spiritualister gillade inte fru Åkerblom. De tyckte att hon rubbade deras tro, eftersom hon även såg levande människor.

— Ni har ju själv sett döda...

— Ja, jag har sett dem i form av bilder i färg, som målade porträtt ungefär, men inte liknande verkliga porträtt av de avlidna, som finns i sinnevärlden. Och det har alltid va-

rit mig närstående personer som jag sett.

— Har det förefallit som om de sett er?

— Nej, jag har endast sett dem som stillbilder.

— Hur kom det sig att ni började göra så noggranna anteckningar om era drömsyner?

— Efter den första stora prekognitionen som jag hade, av föremålet på koptiska museet i Kairo, skrev jag till dr. John Björkhem, som då var medlem i parapsykologiska sällskapets styrelse, och frågade honom vad han ansåg att jag borde göra för att tjäna vetenskapen, om jag skulle få fler prekognitiva upplevelser. Han svarade: skriv ned allt vad du upplever, skaffa alla tänkbara intyg och verifikationer! Och det har jag sedan gjort. Professor Ian Stevenson, som publicerat flera av mina "fall" (i "Telepathic Impressions", Charlottesvile 1970) säger att min materialsamling är unik, eftersom jag skrivit ned *allt*, även sådant som inte slagit in — så det går t. o. m. att göra statistik på materialet!

— Är det en stor procent som slagit in?

— Ja, det är det. En forskare håller på och bearbetar materialet och kommer att publicera sina rön så småningom. Då får han svara på frågan om procenten.

— Era upplevelser inom det parapsykologiska området har ju inte bara bestått av egna ESP-erfarenheter och litteraturstudier. Ni har även träffat många parapsykologiska forskare från olika länder...

— Ja, sedan vi bildat sällskapet här i Sverige, blev jag så småningom invald i Parapsychological Association, d. v. s. jag blev *associated member* där. Och jag har varit med på konferenser i Freiburg, New York, Durham och Oxford, där jag lärt känna ett stort antal framstående parapsykologer och fått sitta och höra på deras föreläsningar, diskussioner och samtal. Jag har förstått vilket enormt fält parapsykologin är. Rhine har ju döpt sitt institut till Foundation for Research on the Nature of Man — och just undersökningar av människans natur är det som parapsykologerna håller på med; de forskar i den dolda sidan av människans psyke.

— Tycker ni att den parapsykologiska forskningen går framåt?

— Ja, det anser jag att den gör. Men den har väl i alla länder att kämpa med ekonomiska problem.

Forts på sid 24

PARAPSYKOLOGI —

varför intresserar man sig för det?

Skriftställaren och nämndemannen Olle Wedholm, studiehandledare i parapsykologiska studiecirklar för pensionärer:

— Mitt intresse för parapsykologin går tillbaka till den tidiga ungdomen. När jag var 14 år blev min mor sinnessjuk. Därmed väcktes mitt intresse för själslivets dolda sidor, inte minst därför att jag i min mors sjukdom tyckte mig kunna se ett fall av besatthet. Detta inträffade strax innan jag skulle konfirmeras och ledde till att jag började grubbla över livet. Jag blev tidigt en sökande människa, tog del av vad olika religiösa samfund lärde. Särskilt intresserade mig teosofin, och jag började gå till Teosofiska Samfundets sammankomster i lokalerna på Östermalmsgatan i Stockholm — nära intill där jag själv bodde.

I 16-årsåldern fick jag kontakt med Lucie Lagerbielke, som, såvitt jag förstår, är det största medium vi haft i Sverige. Jag umgicks en smula i hennes hem och var med i en förening hon skapade, Framtidens Folks Förbund för Psykisk Forskning. Vid denna tid talade man ännu inte om parapsykologi utan om experimentell psykologi eller psykisk forskning, men det var ju samma ämnesområde.

Jag har varit religiöst och andligt intresserad sedan ungdomen men inte vidare kristligt eller kyrkligt inställd. Teologin har jag aldrig haft någon smak för. En tid var jag verksam inom Teosofiska Samfundet, en tid inom Sufi-Orden, och jag har även studerat en rosenkreuzare-riktning. Men för närvarande är jag inte med någonstans utan står alldeles fri åt alla håll.

Fru Greta Norrlin, vice ordförande i Sällskapet för Parapsykologisk Forskning:

— Jag har haft intresse för de parapsykologiska fenomenen sedan jag var barn. Min far, som var präst, ägde vad man kallar ett sjätte sinne, och han hade sällsamma upplevelser, som han berättade för mig och min bror. Jag tyckte det där var otroligt spännande och funderade

över vad det egentligen var för något. När sedan, längre fram i livet, mina barn lämnat hemmet och jag fick mer tid för egna intressen, började jag på allvar studera parapsykologi. Jag kom i kontakt med dr. John Björkhem och blev god vän med honom. Han förmedlade min bekantskap med fru Eva Hellström, och de båda införde mig i Sällskapet för Parapsykologisk Forskning. Detta forum har haft den största betydelse för mig, och jag har funnit mig synnerligen väl tillrätta i kretsen av dess insiktsfulla, omdömesgilla medlemmar. Även om min personliga erfarenhet av de parapsykologiska fenomenen är mycket begränsad, känner jag mig övertygad om deras äkthet och följer med stort intresse diskussionen om hur de skall förklaras.

Den forskning som bedrivs utomlands har jag möjlighet att ta del av i de många tidskrifter — engelska, amerikanska och tyska — som SPF prenumererar på.

Leg. läkare Bo Johnson, psykiater:

— Mitt intresse för parapsykologin går tillbaka till de yngre åren, till gymnasietiden, en tid då man blir mer medveten om sitt jag och den värld man lever i.

Ibland försatte jag mig spontant i ett meditativt tillstånd, när jag satt i naturen och tittade ut över omgivningarna, alldeles ensam och ostörd. Ett nytt sätt att uppleva världen kunde då tränga sig på. Jag såg att det finns mer i livet än bara det yttre påtagliga; jag fick en känsla av att tillvaron har ett djup. I detta djup fick tingen ett slags egenvärde, som jag var blind för annars, och jag kom deras sanna natur närmare. Tingen kom att tala till mig på sitt eget språk och berättade för mig om sin egen verklighet. Jag förstod glimtvis hur andra varelser upplevde sig själva och kom in i deras medvetenhet.

Naturligtvis har det varit svårt för en vetgirig person att inte vidareutveckla dessa upplevelser genom systematisk meditationsträning

för att förstärka den inre receptiviteten. Inom det parapsykologiska forskningsområdet sysselsätter man sig bl. a. med dessa frågeställningar och försöker att objektivera dem, sätta dem i system etc., vilket är nödvändigt för att det personligt upplevda skall kunna bli objektiv kunskap, tillgänglig för alla.

Om man arbetar med att genom meditation förverkliga denna livsmedvetenhet hos sig själv, framträder med tiden också en mängd parapsykologiska fenomen; genom meditationen aktiveras det undermedvetna, som genomgår en process till större stabilitet och mottaglighet, och jaget införlivar även mer och mer av det undermedvetna i sig självt. Parallellt med detta börjar man uppleva en mängd parapsykologiska fenomen såsom tankeöverföring etc., som tillhör vardagslivets parapsykologi!

Fil. kand. och teol. stud. Marianne Blom:

— När jag för ett tiotal år sedan först hörde talas om de parapsykologiska fenomenen, föreföll de mig med detsamma naturliga. Jag har aldrig tyckt att de varit något främmande eller något som det varit svårt att acceptera.

Några egna utomnormala erfarenheter har jag väl inte haft, bara kanske någon gång tyckt mig uppleva telepati eller haft drömmar av pre-kognitiv karaktär. Men det är ingenting märkligt.

Mitt intresse för parapsykologin är liksom mina teologiska studier en del av mitt allmänna sanningssökande och min vilja att skaffa mig ökade kunskaper på olika områden. Någon större positiv betydelse för min livsåskådning tycker jag inte att parapsykologin har. Det är inte så att jag hämtar någon styrka ur dessa företeelser. Men de finns med som något jag inte kan tänka bort från livsåskådningsfären.

Fil. dr. Bernhard Hegardt, f. d. folkhögskolerektor:

— Under den långa tid som människor existerat, har de alltid tidi-

gare levat i så intimt samband med naturen och med dess andeliv att detta varit ett med det egna livet. Det är ett stort misstag att tro att troll, vättar, spöken, älvor etc. bara var en produkt av vidskepelse. Allt sådant förnams som lika verkligt som naturen i övrigt, dess ödemarkestämning och växande kraft. Än i dag kan det vara så för människor som länge levat i ostörd gemenskap med naturen. Dan Anderssons far säger i sin dagbok: "Jag tror inte på några troll, för jag vet att de finns." Och en svensk jägmästare, som länge vistats i Indonesien och där gift sig med en indonesiska, berättar att när hans hustru kom till Sverige, kunde hon se både troll, tomtar och älvor, inte som några vidskepliga hallucinationer utan som rena verkligheten.

Vi lever i en tekniskt rationaliserad och naturfrånvärd tid, och parapsykologin har här en stor uppgift att fylla på så sätt att den i väsentlig grad kan bidra till att återställa det samband med den irrationella sidan av tillvaron som kommer till uttryck i en mer djupgående naturupplevelse — inte i form av något slags återgång till forna tiders ofta ångestbetonade animism, utan genom att med vetenskaplig forskning klargöra innebörden av de paranormala fenomenen.

Parapsykologin intresserar mig, därför att jag hoppas att när den nått tillräckligt långt, kommer den att öppna vår blick för sidor av tillvaron som vi ännu blott anar och på så sätt åstadkomma en fullständig omvälvning av hela mänsklighetens liv.

Författaren Helmer V. Nyberg:

— För sex år sedan räddades jag ur ett tillstånd av djup sorg och förtvivlan genom att jag stötte på paranormala verkligheter, som förmådde mig att leva vidare för att fylla min uppgift. I mitt diktande upplevde jag en inspiration utan motstycke, vilken gav mig tusentals meddelanden i en lyrisk-filosofisk form, utan att jag medvetet försökte konstruera fram en enda tankekedja. (Se Sökaren nr 1, 1971!) Dessa upplevelser förändrade hela min världsbild. De gjorde också att jag blev intensivt intresserad av parapsykologin, som nu för mig framstår som den enda psykologi, värd namnet. I olikhet med vår moderna fysiologiska psykologi, som sysslar med ytans verkligheter, när den in i människosjälens källskikt, där alla våra gåtor har sin upprinnelse.

Parapsykologin har lärt mig människans oerhörda begränsning i fråga om att förstå sig själv och sin omvärld, kringgärdade som vi är av inlärd föreställningar och begrepp, som vi vanemässigt använder utan att inse att de kan vara förlegade. Astronomins, fysikens, psykologins, medicinens och språkvetenskapens landvinningar borde kunna påverka våra teologiska föreställningar. Men så har inte skett, eftersom varje religion, som har en "helig" urkund, blint tror på de föreställningar som återfinns där, utan att betänka att orden och framför allt bilderna bakom orden ändrar innehåll, betydelse och värde under årtusendenas gång, därför att människosjälens erfarenheter förändras och fördjupas. Den definitiva sanningen om Gud och människan finns inte uttalad och nedskriven i ord. Människosjälens enda heliga urkund som är värd att läsa och studera. Allt vad vårt medvetna intellekt skapar i form av definitioner, dogmer, påståenden och lärosatser är dömt att utbytas och förändras, allt eftersom utvecklingen går framåt.

Den vetenskap som sysslar utslutande med fysiska verkligheter, begär ett grovt misstag, eftersom inte det synliga utan det osynliga är den verkliga sanningen. Parapsykologin kan ge oss en ny syn på vad som är verklighet. Sinnenas verkligheter är endast en del av vårt väsen. Vårt inre är den enda egentliga verkligheten.

"Den som verkligen vet, är inte människan, utan tankens ocean, ur vilken människan uppfångar det hon kan." (Pietro Ubaldi)

Fil. lic. Lennart Anderberg, sociolog och socialpsykolog; har bedrivit viss parapsykologisk forskning, bl a. telepatieexperiment med blinda:

— Jag är nyfiken på sådana saker som inte har kunnat förklaras av vetenskapen. Och jag tänker mig att det finns naturlagar utöver dem som vi hittills har fått kännedom om; det vore intressant att få veta vad de innebär.

Min nyfikenhet gäller också varifrån jag kommer och vart jag går... Jag är intresserad av att få veta vad jag är för en underlig figur, som bor i det här fodralet, som kallas kropp.

Men parapsykologin är ju ett mycket stort område. Jag skulle kunna citera gamle Sokrates och säga att ju mer man vet, desto mer vet man att man ingenting vet. Jag har bara forskat inom en mycket

liten sektor av det hela och vägrar konsekvent att göra något annat, eftersom jag inte ens begriper det som jag sysslar med.

Fil. kand. Ulf Hultberg, TV-producent:

— För åtta år sedan var jag i England och fick uppleva en del parapsykologiska fenomen, såsom klärvoajans, psykometri och materialisation. Min förhållningssätt var mycket negativ, men fenomenen gjorde mig förbryllad och väckte ett intresse.

Småningom tyckte jag dock att många av de människor jag träffade i parapsykologiska (och ufologiska) sammanhang här hemma var mycket världsfrånvända. Jag upplevde det som olustigt att de inte var engagerade i de politiska och sociala problem som finns i samhället och världen, inte tog ställning för förtryckta folk. De förfasade sig över ondskan och orättvisorna, men därmed lät de sig nöja.

Själv genomgick jag en politisk mognad, och då kom de parapsykologiska problemen i bakgrunden. Men fortfarande har jag ett privat intresse för dem, och jag tror att mänskligheten skulle ha mycket att vinna av en utökad forskning på området. Man kunde kanske ta reda på t. ex. hur vi bättre kan använda våra mentala resurser, som f. n. bara utnyttjas till en liten del, när vi tänker som mest.

Men viktigare än parapsykologin tycker jag f. n. är att alla människor ges möjlighet att äta sig mätta och få lära sig läsa; det är viktigare att verka mot svält, utsugning, förtryck, krig och miljöförstöring än att filosofera över livets och dödens natur. När alla lever under goda förhållanden, kan man ta itu med de stora livsåskådningsfrågorna på större bredd.

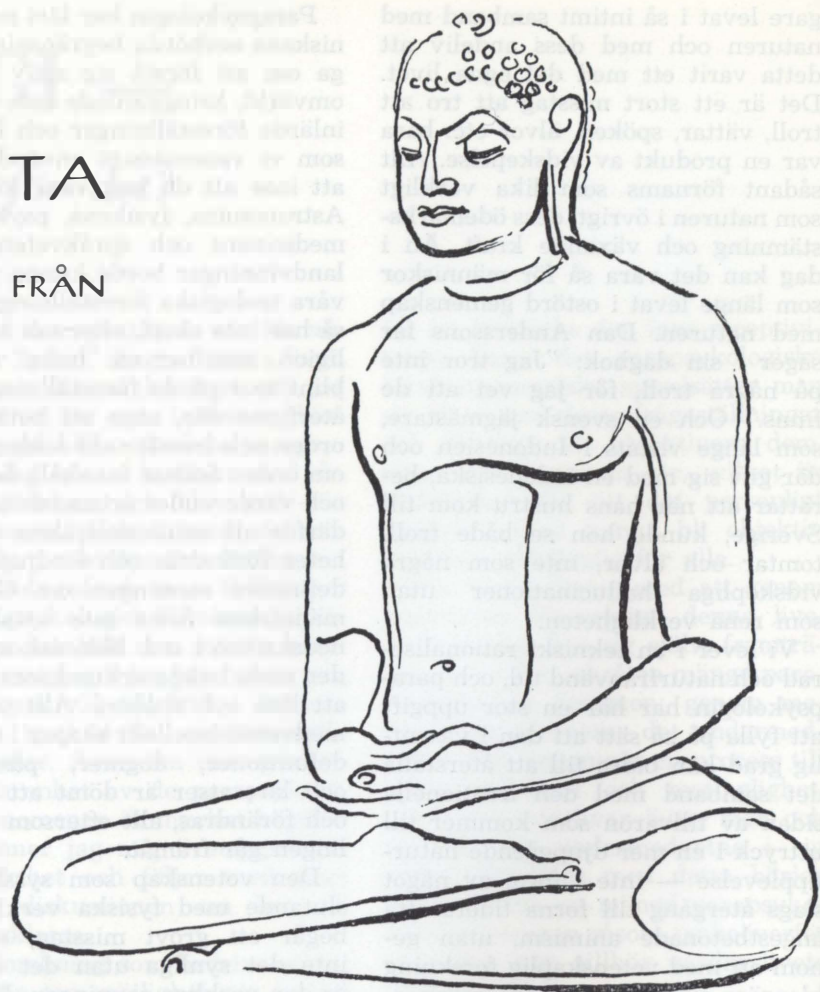

Några parapsykologiska tidskrifter

KALAMA SUTTA

(BUDDHAS AVSTÅNDSTAGANDE FRÅN
BLIND TRO)

ÖVERSÄTTNING FRÅN PALI
AV GUNNAR GÄLLMO

BUDDHA I KONTEMPLATION - ANURADHAPURA, CEYLON

Så har jag hört:¹

En gång, då den Upphöjde tillsammans med en stor munkorden vandrade i Kosala, kom han fram till en av Kalamafolkets handelsstäder, som hette Kesaputta.

Kalamas i Kesaputta hörde så: "Vandraren² Gotama, vänner, Sakyasonen som gått vidare från Sakyaklanen, har verkligen kommit till Kesaputta. Och om denne Upphöjde Gotama sprids nu denna vackra lovprisning: 'Just sådan är denne Upphöjde: arahant³, fullkomligt uppvaknad⁴, utrustad med kunskap och gott uppträdande, välgången⁵, han känner världarna, är en ojämförlig människotränare, devas⁶ och människors lärare, Uppvaknad⁷, Upphöjd. Han gör denna värld känd med devas, med Mara⁸, med Brahma⁹, med vandrare och brahminer, varelserna med devas och människor som han själv känner, efter att själv ha insett. Han förkunnar Läran¹⁰ som är god i början, god i mitten, god i slutet, dess innebörd och bokstav. Han förklarar det helt fullkomnade och rena celibatet¹¹. God är i sanning anblicken av sådana

arahants."

Därefter närmade sig Kalamas i Kesaputta den Upphöjde. När de hade närmats sig, satte sig några åt sidan efter att ha hälsat den Upphöjde, några satte sig åt sidan efter att ha utbytt vänliga hälsningar med den Upphöjde och efter att ha konverserat hövligt, några satte sig åt sidan efter att ha lyft händerna i respektfull hälsning till den Upphöjde, några satte sig åt sidan efter att ha talat om sina förnamn och familjenamn, några satte sig tysta åt sidan. Då de nu hade satt sig åt sidan, sade Kalamas i Kesaputta detta till den Upphöjde:

"Det finns, ärevärdige, några vandrare och brahminer som kommer till Kesaputta. De belyser och förklarar bara sina egna teorier men fördömer, föraktar, ringaktar och sliter sönder andras teorier. Och sedan, ärevärdige, kommer några andra vandrare och brahminer till Kesaputta. Också de belyser och förklarar bara sina egna teorier men fördömer, föraktar, ringaktar och sliter sönder andras teorier. Av dessa, ärevärdige, blir vi bara osäkra

och förvirrade: vem av dessa ärade vandrare har nu talat sanning, vem har ljutit?"

"Det är verkligen riktigt av er, Kalamas, att vara osäkra, det är riktigt att vara förvirrade, ty just inom det som skall betvivlas har förvirring uppstått för er.

Rätta er, Kalamas, inte efter traditioner, inte efter succession, inte efter hörsägen, inte efter Pitakas auktoritet¹², inte efter resonemangsvillkor¹³, inte efter slutsatsvillkor¹⁴, inte efter betraktande av det yttre, inte efter eftergivenhet mot hängivelse åt åsikter, inte efter det yttres existens, inte efter 'vandraren är vår ärade lärare'. När ni, Kalamas, av er själva förstår: 'Dessa ting är ohälsosamma, dessa ting är klandervärda, dessa ting ogillas av de förnuftiga, när dessa ting utförts och företagits leder de till skada och lidande¹⁵ — då, Kalamas, bör ni överge dem.

Vad tror ni om detta, Kalamas: — lystnad¹⁶ som inifrån uppstår hos en människa, är den välgörande eller skadlig?" — "Skadlig, ärevärdige."

"Men denna mänskliga individ, Kalamas, som är fylld av lystnad, som är överväldigad av lystnad, som har tappat kontrollen över tanken, han dödar levande varelser, bemäktigar sig det som inte är honom givet, går till en annans hustru, talar osanning. Han orsakar också detta tillstånd hos andra. Detta leder för denne under lång tid till skada och lidande." — "Så är det, ärevärdige."

"Vad tror ni om detta, Kalamas: — hat¹⁷ som inifrån uppstår hos en människa, är det välgörande eller skadligt?" — "Skadligt, ärevärdige."

"Men denna mänskliga individ, Kalamas, som är fylld av hat, som är överväldigad av hat — — — Detta leder för denne under lång tid till skada och lidande." — "Så är det, ärevärdige."

"Vad tror ni om detta, Kalamas: — självbedrägeri¹⁸ som inifrån uppstår hos en människa, är det välgörande eller skadligt?" — "Skadligt, ärevärdige."

"Men denna mänskliga individ, Kalamas, som är fylld av självbedrägeri, som är överväldigad av självbedrägeri — — — Detta leder för denne under lång tid till skada och lidande." — "Så är det, ärevärdige."

"Vad tror ni om detta, Kalamas: — är dessa ting hälsosamma eller ohälsosamma?" — "Ohälsosamma, ärevärdige." — "Klandervärda eller oklanderliga?" — "Klandervärda, ärevärdige." — "Ogillas eller lovordas de av de förnuftiga?" — "De ogillas, ärevärdige." — "När dessa ting utförts och företagits leder de till skada och lidande, är det så för oss i detta sammanhang, eller hur är det?" — "När dessa ting utförts och företagits leder de till skada och lidande, så är det för oss i detta sammanhang."

"Därför, Kalamas, sade vi detta som vi sade: — 'Rätta er, Kalamas, inte efter traditioner, inte efter succession, inte efter hörsägen, inte efter Pitakas auktoritet — — — När ni, Kalamas, av er själva förstår: 'Dessa ting är ohälsosamma, dessa ting är klandervärda, dessa ting ogillas av de förnuftiga, när dessa ting utförts och företagits leder de till skada och lidande — då, Kalamas, bör ni överge dem.' Det som har sagts på detta sätt, det har sagts på grund av detta.

Rätta er, Kalamas, inte efter traditioner — — — När ni, Kalamas, av er själva förstår: 'Dessa ting är hälsosamma, dessa ting är oklanderliga, dessa ting lovordas av de förnuftiga, när dessa ting utförts och

företagits leder de till nytta och lycka — då, Kalamas, bör ni leva efter att ha åtagit er dem.

"Vad tror ni om detta, Kalamas: — icke-lystnad¹⁹ som inifrån uppstår hos en människa, är den välgörande eller skadlig?" — "Välgörande, ärevärdige."

"Men denna mänskliga individ, Kalamas, som inte är fylld av lystnad, som inte är överväldigad av lystnad, som inte har tappat kontrollen över tanken, han dödar inte levande varelser, bemäktigar sig inte det som inte är honom givet, går inte till en annans hustru, talar inte osanning. Han orsakar också detta tillstånd hos andra. Detta leder för denne under lång tid till nytta och lycka." — "Så är det, ärevärdige."

"Vad tror ni om detta, Kalamas: — icke-hat som inifrån uppstår hos en människa, är det välgörande eller skadligt?" — "Välgörande, ärevärdige."

"Men denna mänskliga individ, Kalamas, som inte är fylld av hat, som inte är överväldigad av hat — — — Detta leder för denne under lång tid till nytta och lycka." — "Så är det, ärevärdige."

"Vad tror ni om detta, Kalamas: — icke-självbedrägeri som inifrån uppstår hos en människa, är det välgörande eller skadligt?" — "Välgörande, ärevärdige."

"Men denna mänskliga individ, Kalamas, som inte är fylld av självbedrägeri, som inte är överväldigad av självbedrägeri — — — Detta leder för denne under lång tid till nytta och lycka." — "Så är det, ärevärdige."

"Vad tror ni om detta, Kalamas: — är dessa ting hälsosamma eller ohälsosamma?" — "Hälsosamma, ärevärdige." — "Klandervärda eller oklanderliga?" — "Oklanderliga, ärevärdige." — "Ogillas eller lovordas de av de förnuftiga?" — "De lovordas, ärevärdige." — "När dessa ting utförts och företagits leder de till nytta och lycka, är det så för oss i detta sammanhang, eller hur är det?" — "När dessa ting utförts och företagits leder de till nytta och lycka, så är det för oss i detta sammanhang."

"Därför, Kalamas, sade vi detta som vi sade: — 'Rätta er — — — lev efter att ha åtagit er dem.' Det som sagts på detta sätt, det har sagts på grund av detta.

Den ädle lärjunge, Kalamas, som på så sätt är utan lystnad, utan illvilja, icke-förvirrad, uppmärksam, eftertänksam, han lever efter att ha genomströmmat ett väderstreck med

sinnet uppfyllt av allkärlek²⁰, sedan det andra, sedan det tredje, sedan det fjärde. På så sätt lever han efter att ha genomströmmat uppåt, nedåt, horisontalt, åt alla håll, identifierande alla med sig själv, hela universum, med sinnet uppfyllt av allkärlek, överväldigande, omfattande, omätligt, icke-fientligt, icke-illvilligt.

Han lever efter att ha genomströmmat ett väderstreck med sinnet uppfyllt av medkänsla — — —

Han lever efter att ha genomströmmat ett väderstreck med sinnet uppfyllt av medglädje — — —

Han lever efter att ha genomströmmat ett väderstreck med sinnet uppfyllt av jämvikt — — —

Den ädle lärjunge, Kalamas, som nu på detta sätt har ett icke-fientligt sinne, ett icke-illvilligt sinne, ett icke-förmörkat sinne, ett rent sinne, för honom finns redan i denna tillvaro uppnåendet av fyra lätnader.

'Om det nu finns en annan värld, om gott och illa utförda gärningar bär frukt och ger resultat, då kommer jag efter kroppens upplösning, efter döden, att uppstå i ett lyckligt tillstånd, i en himmelsk värld.' Detta är för denne den första lätnad han uppnår. 'Om det nu inte finns en annan värld, om gott och illa utförda gärningar inte bär frukt och ger resultat, då håller jag mig här, redan i denna tillvaro, icke-fientlig, icke-illvillig, oberörd och lycklig.' Detta är för denne den andra lätnad han uppnår. 'Om nu den som handlar ont görs ont, så tänker jag i sanning inte något ont. Då nu en ond gärning inte görs av mig, varifrån skall då lidande nå mig?' Detta är för denne den tredje lätnad han uppnår. 'Om nu den som handlar ont, inte görs ont, så uppfattar jag mig här som ren i båda fallen.' Detta är för denne den fjärde lätnad han uppnår.

Den ädle lärjunge — — — för honom finns redan i denna tillvaro uppnåendet av dessa fyra lätnader."

"Så är det, Upphöjde, så är det, Välgångne. Den ädle lärjunge, ärevärdige — — — för honom finns redan i denna tillvaro uppnåendet av dessa fyra lätnader.

Om det nu finns en annan värld, om gott och illa utförda gärningar bär frukt och ger resultat — — —

Den ädle lärjunge — — — för honom finns redan i denna tillvaro uppnåendet av dessa fyra lätnader.

Utmärkt, ärevärdige, utmärkt, ärevärdige! Precis, ärevärdige, som om man skulle resa upp det som fallit omkull, eller täcka av det som

är övertäckt, eller visa vägen för den som gått vilse, eller bära en oljelampa i mörkret så att den som har ögon kan se formerna, just så har Läran förklarats på många sätt av den Upphöjde. Vi, ärevördige, tar vår tillflykt till den Upphöjde, till Läran och till Munkorden. Ärevördige, må den Upphöjde ta emot oss som lekmän som tagit sin tillflykt från denna dag och livet ut."

¹ "Jag" är här enligt buddhistisk tradition Ananda Maha Thera, som under Buddhans sista tjugofem levnadsår följde denne som "handräckningsmunk", var närvarande när han och hans främsta lärjungar undervisade och lärde sig deras tal utantill. Vid det första sangayana (konciliet) ansvarade Ananda för Sutta Pitakas utformning och recitation.

² Pali *samana*, sanskrit *sramana*, kan ungefärligen översättas med "vandrare", "asket" eller "eremit". Termen syftar på sådana som lämnat familjelivet för att på heltid ägna sig åt ett religiöst liv, antingen som buddhister eller som anhängare av någon annan lära. Samanas skilde sig från de hinduiska brahminerna genom att de inte byggde sin ställning på kasttillhörighet, utan tvärtom ställde sig utanför alla kaster. Vid tiden för Buddhans framträdande fanns det många *samanas* av flera olika skolor i nordöstra Indien, medan nordvästra Indien i betydligt större utsträckning dominerades av brahminerna. När Bodhisattan (den blivande Buddhan) lämnade hemmet blev han *samana*, och många av de första buddhistmunkarna hade tidigare varit *samanas* inom andra skolor.

³ *Arahant/arhant*, en som har uppnått *nibbana/nirvana* redan i detta liv.

⁴ *Sammasambuddha/samyaksambuddha*, en Buddha som efter att själv ha nått upplysningen (Bodhi) också förkunnar Läran utåt och undervisar i den, till skillnad från en *paccekabuddha/pratyekabuddha*, som inte undervisar.

⁵ *Sugata*, av prefixet *su*, "gott", "väl" och *gata*, perfekt particip av roten *gam*, "gå". Ett epitet för Buddhan.

⁶ Sådana varelser som i vissa avseenden står på ett högre plan än det mänskliga. Ordet översätts oftast med "gudar", på grund av sanskrit- och paliordet *devas* etymologiska släktskap med latinets *deus*. Denna översättning kan kanske vara riktig i hinduiska sammanhang men är något missvisande i buddhistiska, eftersom *devas* inom buddhismen inte har någon central religiös betydelse och inte ägnas någon dyrkan som kan jämföras med de teistiska lärorens. *Devas* betraktas av buddhister varken som odödliga eller allvetande.

⁷ *Buddha*, "upplyst" eller "uppvaknad".

⁸ Den onde, frestaren, frestelsen, döden.

⁹ Den högste devan. Observera att någon förening med Brahma inte är slutmålet för den buddhistiska strävan, eftersom även Brahma enligt buddhistisk syn är förgänglig och en förening med honom alltså inte kan skänka någon beständig tillfredsställelse.

¹⁰ *Dhamma/dharma*, här i den speciella betydelsen *Buddha Dhamma*, "de uppvaknades lära", d.v.s. buddhismen. Mer allmänt betyder *dhamma* "ting", "objekt", "naturfenomen" och betecknar över huvud taget naturen och naturlagarna. *Buddhismen* kallas *dhamma* därför att den utgår från tingens verkliga natur.

¹¹ *Brahmacariya/brahmacarya*, av *brahma*, "from" eller "helig", och *cariya/carya*, "uppträdande", "tillstånd", "levnadssätt", alltså ordagrant "de heliga levnadssättet". Ordet har noga räknat en vidare betydelse än svenskans "celibat", då *brahmacariya* inte innebär en isolerad avhållsamhet enbart från könsliv utan syftar till en frigörelse från alla behov av sinnesnjutningar.

¹² *Pitakasampada*, *Pitaka* betyder ordagrant "korg" men används i överförd betydelse om den buddhistiska kanons (*Tipitaka/Tripitaka*, "de tre Pitakas") tre delar: *Vinayapitaka*, som innehåller reglerna för den buddhistiska munk- och nunneorden, *Suttapitaka/Sutrapitaka*, den största samlingen av Buddhans och hans främsta lärjungars tal, och *Abhidhammapitaka/Abhidharmapitaka*, en mer systematiskt uppställd framställning av den buddhistiska psykologin och filosofin. Det här återgivna talet ingår i *Suttapitaka*. Mig veterligen är den buddhistiska kanon den enda av de textsamlingar, som brukar kallas religiösa, där man uppmanas att inte blint tro på vad som står där.

¹³ *Takkahetu*, *Hetu* = "villkor", *takka/tarka* = "tvivel", "logik" eller "resonemang", i synnerhet i betydelsen "sofisteri" eller "härklyveri", d.v.s. spekulativt resonemang om sådant man inte själv direkt ser och förstår.

¹⁴ *Nayahetu*, *Naya* = "slutsats". Logiska slutsatser är inte tillräckliga för att man skall nå fram till sanningen, utan måste bekräftas av direkt seende.

¹⁵ *Dukkha/dukkha*. Det svenska ordet "lidande" täcker, så som det vanligen används, inte helt betydelsen av *dukkha*, som avser allt obehag oavsett intensitetsgraden, och även allt som orsakar sådant obehag. *Dukkha* är av tre slag: 1) konventionellt lidande eller obehag (*dukkhadukkha/dukkhaduhkha*), 2) *dukkha* på grund av villkorlighet (*sankharadukkha/samskaraduhkha*), d.v.s. en upplevelse som, oavsett om den i sig själv är behaglig eller obehaglig, är betingad och beroende av yttre omständigheter och därför opålitlig, samt 3) *dukkha* på grund av förändring (*viparinamadukkha/viparinamaduhkha*), d.v.s. en upplevelse som visser-

ligen är behaglig i sig, men som är obeständig (*anicca/anitya*) och därför vållar lidande eller obehag när den upphör.

¹⁶ *Lobha*, "lystnad", "girighet", "begär".

¹⁷ *Dosa/dvesa*, "vrede", "illvilja", "hat", "motvilja".

¹⁸ *Moha*, "självbedrägeri", "förvirring", "dumhet". *Lobha*, *dosa* och *moha* är de tre rötterna (*mula*) till *akusala*, det ohälsosamma.

¹⁹ Palitexten har här och i de kommande styckena *alobha*, *adosa* och *amoha* som direkta negationer av *lobha*, *dosa* och *moha*. Att begreppen språkligt uttrycks med negationer innebär självfallet inte att de sakligt måste uppfattas negativt. "Ickelystnad", "icke-hat" och "icke-självbedrägeri" kunde lika gärna uttryckas som "behovslöshet", "osjälvisk allkärlek" och "fullkomlig kunskap".

²⁰ Pali *metta*, sanskrit *maitra* eller *maitri*, "välvilja", "allgodhet", "allkärlek", "aktivt intresse för andra". Det svenska ordet "välvilja", som enligt sin bokstavliga innebörd kanske täcker begreppet bäst, är tyvärr numera ganska slitet. Detta har förlätt vissa kristna skribenter till den förhastade slutsatsen, att *metta* skulle syfta på något svagare än den kristna kärleken (*agape*). I själva verket är *metta* starkare, då den inte enbart riktar sig till människor utan till allt levande och dessutom är helt fri från alla egoistiska drag, inklusive driften att skapa eller låta förhålliga sig.

Ovanstående text är hämtad ur den buddhistiska Palikanon (*Tipitaka*), *Suttapitaka*, *Anguttara Nikaya*, *Tika Nipata* nr. 65.

Översättning från pali samt noter av Upasaka Vinita (Gunnar Gällmo). Som förlaga har använts "The Anguttara Nikaya", band I, ed. Richard Morris (Pali Text Society, London, 1885).

Vill Ni ha information om **elixiret**, den 250-åriga "Haarlemer healing oil", skriv till

Harald Schubert
S:t Eriksgatan 109, 113 31 Stockholm

Din personliga BIORYTM

uträknas enl. medicinalrådet dr. Wilhelm Fliess' metod, byggd på strikt vetenskapliga forskningsrön.

1. Biorytmogram eller pulsationsrytmen.
2. Högsta försäkringsskydd mot den egna mänskliga faktorn.

Ovärderligt för bl. a. varje bilförare — enl. statistiskt underlag. Begär information! H. Schubert, S:t Eriksgatan 109, 113 31 Stockholm. Tel. 33 19 32.

VARIA

STEIGER KLANDRAS

Brad Steigers bok om Olle Jönsson, som recenserades kritiskt i Sökaren nr 3, har också anmälts i den amerikanska tidskriften *Psychic*, februari-numret 1972. Recensenten Alan Vaughan uttrycker tvivel på historien om Tjörnarpsmorden, som han läst i ett par olika versioner, och fortsätter: "En allvarligare motsägelse finns i en annan kriminalhistoria i kapitel 13. O. J. blev inkopplad på tre Illinoisflickors försvinnande i en nationalpark i Indiana 1966. Han sa att flickorna var i livet och befann sig i en viss stad. Polisundersökningen fann vissa indicier att flickorna hade varit där. När Steiger intervjuade honom om fallet, sa O. J.: 'Jag talade om för deras anhöriga varför flickorna hade rymt. Det berättades inte i tidningarna, och jag får inte nämna det nu. Men, flickorna blev funna i livet.' — Motsägelsen i detta fall är ett brev till mig (A. V.) från modern till en av de saknade flickorna, som säger att de ännu söker efter flickorna och nu fruktar att de kan ha blivit mördade. Det skulle ha varit mycket enkelt för Steiger att kontrollera O. J:s erinringar av fallet hos polisen, och kanske denna anmärkning kan inspirera författaren att vara mer noggran med fakta i sina kommande böcker."

PHOBOS VANLIG ASTEROID

Följande lilla artikel av Sven-Olof Fredrikson har vi saxat ur tidskriften "G.I.C.O.F.F.-information". (Bilden av Phobos har G.I.C.O.F.F.s ordförande Björn Högman tagit från sin TV-apparat.)

Mars två månar Phobos (Skräck) och Deimos (Frukta) har länge mystifierat astronomer och lekmän. De upptäcktes först 1877 av den amerikanske astronomen Asaph Hall, men redan 1726 står de omnämnda i Swifts "Gullivers resor"! De respektive avstånden mellan månarna och Mars sägs där vara tre och fem gånger Marsdiametern och deras omloppstid 10h och 21h30m. Dessa uppgifter stämmer märkligen väl överens med det faktiska förhållandet: avståndet är 1,4 resp. 3,5

gångar Marsdiametern, och omloppstiden är 7h39m resp. 30h18m.

Det har ansetts att Swift kom till sin slutsats på grund av att man då visste att jorden hade en och Jupiter fyra månar. Harmonin i systemet skulle då ha medfört att Mars tilldelats två månar. Eftersom de ej hade upptäckts, borde de vara små, och Keplers 3:e lag gav förhållandet mellan avstånd och omloppstid.

Phobos befinner sig bara 6.920 km från Mars yta, medan Deimos är strax under 20.000 km från planetens yta.

Från jorden kan man inte direkt mäta månarnas storlek. Däremot kan man, om man vet hur mycket ljus månen reflekterar, på ett ungefär bestämma diametern. På detta sätt kan Phobos diameter bestämmas till något över 16 km.

1945 fann den amerikanske astronomen Sharpless att Phobos ökar sin rotationshastighet runt Mars för varje varv, vilket innebär att den ständigt närmar sig planeten. Om denna hastighetsökning fortsätter, kommer Phobos att kollidera med Mars om cirka 10—20 miljoner år, vilket är en mycket kort tid, astronomiskt sett. Dessa uppgifter resulterade i att astronomer framkastade ett flertal teorier, vilka dock förkastades av olika orsaker.

1959 lade den ryske astronomen I. S. Shklovski fram teorin att Pho-

bos var ihålig. Den mindre tätheten hos en ihålig kropp, jämförd med en solid, kunde förklara hastighetsökningen. Men en ihålig satellit måste vara konstgjord, och det är framför allt den teorin som fascinerat så många.

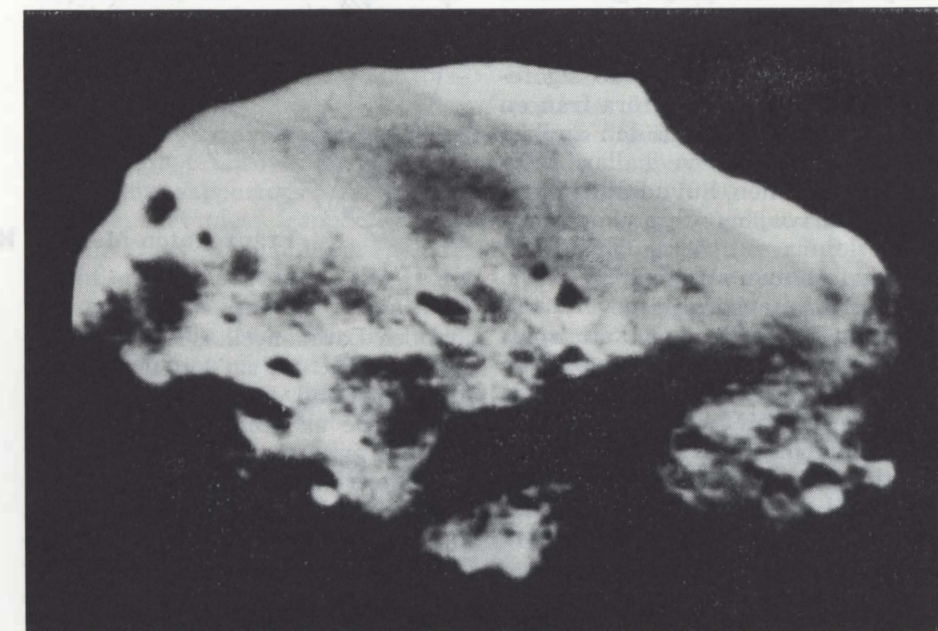
En annan teori som förekommit är att Phobos relativt nyligen skulle ha fångats in av Mars och inte fått någon fast bana (och aldrig kommer att få det).

Den amerikanske Mars-sonden Mariner 9 har nu kretsat kring planeten och bl. a. fotograferat Phobos.

Det visar sig att Phobos är en mycket mörk "stenklump", vars storlek är ungefär 25 km gånger 21 km. Ytan är skrovlig och fylld av kratrar och andra ojämnheter och nästan helt svart.

Kan man nu förkasta Shklovskis teori om Phobos som en konstgjord satellit? Helt konstgjord kan den under inga omständigheter vara. Däremot finns möjligheten kvar att det rör sig om en "stenklump" som blivit urholkad på konstgjord väg.

Det torde dock med mycket stor sannolikhet vara så att Phobos är en helt vanlig asteroid som infångats av Mars någon gång för inte så länge sedan. Helt säkra kommer vi antagligen inte att bli förrän människan sätter sin fot på denna Mars närmaste måne.

FRÅN MESMERISM TILL MODERN PARAPSYKOLOGI

De första impulserna till ett mera systematiskt utforskande av det dolda själslivet kom från den österrikiske läkaren Franz Anton Mesmer (1734—1815) och hans lärjungar och efterföljare, de s. k. magnetisörerna, som verkade under 1700-talets sista decennier och ända fram till 1800-talets mitt. I den på konstlad väg framkallade somnambulismen eller magnetiska sömnen, senare hypnotismen, fann de ett medel att tränga in i de kamrar av själverksamheten som normalt förefaller alldeles tillslutna. De lyckades klarlägga några av det undermedvetnas vanligaste funktioner och påvisa fakta som först långt senare fick vetenskaplig sanktion. De iakttog de i hypnos framträdande personlighetsförvandlingarna och utförde posthypnotiska suggestioner. De konstaterade det somnambula tillståndets stegrade känslighet för intryck, ökade minnesförmåga och intellektuella kapacitet. De framkallade också anästesi (okänslighet) hos sina subjekt, vilket fick stor praktisk betydelse i en tid då kloroform och andra bedövningsmedel ännu inte fanns tillgängliga.

Men magnetisörernas upptäckter ompänner en betydligt större rayong. De fann att om hypnos hos vissa känsliga subjekt drevs tillräckligt långt, uppenbarade sig fenomen som tycktes härröra från en alldeles okänd faktor i den andliga geografin — vad vi kallar ESP eller psi-fenomen, huvudsakligen telepati, klärvoajans och prekognition.

Det finns utmärkta historiskt kritiska sammanfattningar av denna sida av magnetisörernas verksamhet, men ingen av dem kan i omfång mäta sig med det verk på hela fyra band som för ett par år sedan utkom under titeln "Abnormal hypnotic phenomena. A survey of nineteenth-century cases." (J. & A. Churchill Ltd., 1967). Utgivare är Eric J. Dingwall, en av psykisk forsknings veteraner. Han skriver själv om mesmerismen i Frankrike och England samt Spanien, Portu-

Franz Anton Mesmer. Koppargravyr av Meyer.

gal och Latinamerika. Andra författare har fått på sin lott utvecklingen i Tyskland, Holland, Belgien och Polen. De skandinaviska ländernas insatser presenteras i ett avsnitt av E. Bjelfvenstam. Varje författare har alltså koncentrerat sig på sitt område som sammanfaller med respektive nationsgränser. Detta har resulterat i intressanta referat och utblickar, varvid en viss monotoni

likväl är oundviklig på grund av de skildrade företeelsernas rätt likartade karaktär. Det kan inte heller förnekas att splittringen av materialet på skilda geografiska områden skymmer och försvårar överblicken. Dingwalls hållning till stoffet är genomgående skeptisk och ibland ohöjlt polemisk, särskilt gentemot engelska SPR:s tidigare hypnosförsök. Ett minus i framställ-

ningen är att de filosofiska, kultur- och litteraturhistoriska aspekterna helt lyser med sin frånvaro.

Liksom äldre naturfilosofer trodde Mesmer på ett världsstoff, ett fluidum som genomtränger natur och människa, verkar i allt och genom allt. Särskilt magneten visade existensen av detta fluidum, och Mesmer använde från början inget annat terapeutiskt hjälpmedel än magneter som man vid den tiden lärt sig att tillverka artificiellt. Han trodde också att den magnetiska kraften genom viljan kunde ledas över till döda föremål, metaller, vatten etc. Så skapade han sin berömda baquet, ett träkar med magnetiserat vatten och ett system av metallstavar, genom vilka magnetismen överfördes till patienterna. Om de bildade kedja genom att hålla varandra i händerna, blev effekten starkare. Behandlingen gick ut på att framkalla kovulsiva tillstånd, s. k. kriser, som enligt Mesmers förutsättningar verkade helande, ty de återställde harmonien, den fluidiska balansen i den av sjukdom hem-sökta organismen.

Men varför magneter och dylikt då den mänskliga organismen var laddad med fluidum? Mesmer kunde inte undgå att ställa sig den frågan, och erfarenheten visade honom snart att magneter och yttre hjälpmedel kunde undvaras; strykningar med händerna — s. k. pass — hade samma effekt. Betydelsen av dessa pass har sedan diskuterats i det oändliga. Det bör nämnas att magnetisörerna aldrig tröttnade på att framhålla att de fenomen de iakttog kunde framkallas endast om man exakt följde deras metoder där passen spelade en viktig roll. Hur det kommer sig att suggestionernas verkan beror på den person som ger dem är ju fortfarande en olöst gåta.

Mesmer nämner i sina skrifter telepati och klärvoajans. Han talar också om "ett inre sinne" som sätter människan i samband med världssalltet. Men egendomligt nog beskrev han aldrig den konstlade somnambulismen som ett särskilt tillstånd. Äran av den upptäckten tillskrives vanligen en av hans lärjungar, marquis de Puységur, en filantrop i 1700-talets stil, som på sitt lantgods Buzancy utförde magnetiska kurer i mästarsens efterföljd. Då han en dag 1784 "magnetiserade" en ung trädgårdsdräng vid namn Victor, uteblev den kris som

enligt Mesmer skulle vara den helbrägdagörande följden av behandlingen. Den unge mannen reagerade på ett sätt som fyllde Puységur med oförställd häpnad. Han tycktes vara ett eko av magnetisörens outtalade tankar och önskningar som han i ord, handlingar och beteende visade sig exakt uppfatta och förstå. Tänkte Puységur på en sång, sjöng Victor den o. s. v. Han uttryckte sig vårdat och tycktes ha genomgått en inre metamorfos, men då han väcktes ur detta andra tillstånd mindes han ingenting av det. Dessa iakttagelser, som Puységur fann bekräftade även vid undersökningar av andra subjekt, betecknar en vändpunkt i mesmerismens utveckling, något alldeles nytt, ja, enligt en sentida bedömare som Stefan Zweig hade därmed "den moderna psykologiens Rubikon" överskridits.

Det som varit en speciell form av terapi hade med ens förvandlats till ett medel att nalkas själslivets hemlighetsfulla områden.

Nyheten om Puységurs upptäckt blev signalen till ett intensivt experimenterande överallt där mesmerismen vunnit insteg, till en början framför allt i Frankrike. En ström av undersökningar vällde fram som praktiskt och teoretiskt behandlade somnambulismens märkliga företeelser.

De paranormala aspekterna av iakttagelserna kan sammanfattas i ungefär följande: 1) Tankeöverföring, 2) mentalsuggestion då subjektet förverkligar mentalt givna impulser, 3) den magnetiska rapporten eller sympatien då subjektet delar magnetisörens alla förnimmelser, 4) sinnestransposition då ett sinne övertar ett annat sinnes funktioner (t. ex. eyeless sight), 5) klärvoajans i dess olika former, 6) "magnetisk" inverkan på döda föremål (telekinesi).

Det framgår av Puységurs memoarer att tankeöverföring i den magnetiska rapportens form för honom var det mest fräppanta fenomenet. Hans somnambuler delade, såsom redan omtalats, alla hans känslor och tankar och visade motsvarande reaktioner. Pierre Janet, som tillhör en senare forskningsperiod, säger om sin försöksperson M:me B: "Hon igenkände alltid riktigt den substans som jag förde i min mun, och urskilde alldeles riktigt om jag smakade på salt, peppar eller socker. Vi har iakttagit att fenomenet existerar t. o. m. om jag befinner mig i ett annat rum."

En framskjuten plats på magne-

tisörernas lista intar också sinnes-transposition, särskilt beträffande syn och känsel. Somnambulerna tycktes kunna "se" med hjälp av fingertopparna, en punkt i pannan eller mellangärdet och på så sätt läsa bokstäver eller identifiera döda föremål etc.

På det hela taget är det förvånande i vilken utsträckning fenomenen sammanfaller med dem som våra dagars psi-forskning sysslar med. Vissa av somnambulerna visade sig genom blotta tankekoncentrationen kunna påverka kompassnålen och åstadkomma en avvikelse med några grader, något som Schopenhauer erinrar om i sin avhandling "Animaler Magnetismus und Magie". Alldeles samma fenomen har noterats hos den ryska medelklassfrun Nina Kulagina: hon får telekinetiskt kompassnålen att snurra runt då hon rör handen runt kompassen. Även seendet via fingrarna utan bruk av ögonen har genom ryska forskningar fått ny aktualitet. Rysarna har, påstås det, genom metodiska övningar lyckats framkalla eyeless sight hos ett stort antal personer, däribland den mycket omskrivna Rosa Kuleshova. Men fenomenet har också väckt intresse på annat oväntat håll. Redan 1917 företog den franske dramatikern Jules Romains liknande försök. Han hade grundligt studerat fysiologi och histologi (läran om cellväven) vid Sorbonne och var ingen dilettant på området. Hela huden är försedd med "paroptisk känslighet", säger han, men mest mottagliga är ansiktet och fingertopparna. Hans testpersoner läser bokstäver, urskiljer färger och föremål alldeles som somnambulerna påstås ha gjort. Romains hypotes är nog en aning äventyrlig. Celebriteter som Anatole France, Henri Bergson och en rad experter från skilda områden bevisade försöken som finns sammanfattade i boken "Vision Extra-Rétinienne" (1920).

Även en kritisk läsare skall i de här föreliggande fyra volymerna finna mängder av berättelser som gör ett övertygande intryck. Den engelske magnetisören Townshend sammanträffade vid ett besök i Paris 1851 med den berömda Alexis Didier och fick tillfälle att övertyga sig om hans märkliga paranormala gåvor. Först gjordes försök med klärvoajanta resor då Didier under magnetisörens ledning fick besöka en viss plats. Didier beskrev Townshends hus i Lausanne med många detaljer som om han varit på plat-

sen och sett exteriören och omgivningen. Därefter blev han anmodad att gå in i huset. I salongen såg han på väggarna många tavlor vilka alla var moderna utom två. Den ena var en havsmålning och den andra hade ett religiöst motiv. Didier förklarade att det fanns tre gestalter på den religiösa tavlan, en gammal man, en kvinna och ett barn. Barnet pekade på någonting i boken. Allt detta var riktigt. Tillfrågad på vad slags material bilden var målad, svarade Didier att det varken var målarduk eller metall men möjligen sten. Den var skrovlig baktill och hade krökt form. Bilden var målad på ett styc-ke krökt marmor.

Sedan Didier med samma framgång beskrivit Townshends bostad i London, skulle han yttra sig om ett brev inneslutet i ett ogenomskinligt kuvert. Han förklarade att det fanns en bit av en tidning i brevet och att orden "nationernas broderskap" stod tryckt där. Han tillade att damen som skrivit brevet bodde i Suffolk. Han skrev med blyerts namnet på platsen. T. fann vid senare granskning att adressen var riktigt uppfattad, men vad som överraskade honom mest var att Didier började berätta för honom en hel del om damen och även om hennes syster och kunde omtala hennes fars både dop- och familjenamn.

Till Didiers beundrare hörde Robert Houdini, den kände illusionisten. Ursprungligen var han ingen beundrare av magnetisörerna som han tvärtom förföljde så mycket han kunde, men han blev omvänd till en positiv syn efter ett sammanträffande med Didier som han spelade écarté med efter att han bundit för hans ögon på det mest effektiva sätt. Vid kortspelet användes en av Houdini medförd obruten lek. Trots ögonbandaget "såg" Didier korten innan de ens var uppslagna, vilket fyllde Houdini med en häpnad som han oförbehållsamt gav uttryck åt. Han berättar även andra intressanta episoder från sin samvaro med Didier.

Här kan också nämnas Townshends egna försök samt Elliotsons, Esdailes och Haddocks insatser. Den senares försöksperson, Emma, var en av tidens främsta somnambuler och fick hedersnamnet "sierskan från Bolton". Från början "såg" hon med högra handen men utvecklade med tiden i eminent grad klärvoajans på avstånd, vilket satte henne i stånd att lokalisera försvunna dokument, personer etc. Kemiprofessorn William Gregory, förvisso ett

vittne av rang, samarbetade med Haddock och vitsordade dennes utomordentliga noggrannhet.

Ett av Haddocks många intressanta försök handlar om ett brev innehållande pengar och värdepapper som skulle ha överlämnats till en bank i Bolton men inte kunde anträffas. Emma beskrev i detalj bre- vets vandring genom flera händer och påstod att det låg i ett inre rum i banken bland en massa andra papper. Banken ansåg vidare letande meningslöst men vid en ny undersökning påträffades brevet, som Emma sagt, i ett inre rum bland papper som kanske inte rörts på årat. Man antog att det hamnat där på grund av förväxling av ku-vert. Bekräftande vittnesutsagor föreligger från samtliga i saken inblandade personer.

Liknande fall finner man i samband med andra samtida somnambuler, såsom Ellen Dawson och Frances Gorman, vilkas prestationer Dingwall relativt utförligt uppehåller sig vid (vol IV, sid. 96 ff.).

*

Det är klart att magnetisörerna inte kunde känna till alla de felkällor som senare uppdragats på detta vanskliga område. Man kan likna dem vid sjöfarare som navigerar i okända farvatten utan säkra sjökort, ekolod och radar. Så mycket märkligare ter sig då deras orienteringsförmåga, den klarhet och träffsäkerhet som präglar deras resomang och omdömen. De byggde på metodiska studier och experiment, de hade klart för sig att somnambulernas paranormala förmåga var sällsynt och underkastad starka växlingar. De visste att inget medium kan avgöra om de mottagna intrycken beror på fantasier eller går tillbaka på telepatiska impulser eller är av klärvoajant art, d. v. s. står i relation till ett objektivet sakförhållande. En forskare som Charpignon, liksom många andra magnetisörer läkare till yrket, ansåg att klärvoajanta resor kunde förklaras genom tankeöverföring i den mån omtalade fakta sammanföll med magnitisörens egna kunskaper. Han hävdade också att i många fall verklig klärvoajans inte förelåg utan att somnambulerna läste de närvarandes tankar. Därför varnar han för anlitande av medier vid sökandet av saknade personer, dolda skatter och okända förbrytare, ty "på ett positivt och lyckat fall får man tio som är somnambulernas inbillningar och hallucinationer" (vol I, s. 216). En annan av de pro-

minenta franska magnetisörerna, Deleuze, bibliotekarie vid Jardin des Plantes, anbefaller stor kritisk försiktighet visavi framtidsutsagor (vol. I, s. 16). Efter att ha påpekat att framtiden är en produkt av det närvarande och en verkan därav skriver han: "Den som ser framtida händelser, ser dem ej som resultatet av ett visst antal fakta, som bidrar att framkalla dem. Men eftersom han blott kan fatta en del av komponenterna och är okunnig om de övriga, misstar han sig lätt."

Charpignon — för att åter anknyta till honom — reducerade också till sitt rätta värde påståendet att somnambulerna kunde tala och förstå främmande språk som de aldrig lärt sig. Sådana fall förklaras genom glömda minnen av ord och fraser som en gång snuddat vid medvetandet. Vi vet numera att även telepati och klärvoajans spelar en roll i sådana till synes ofattbara prestationer.

Många somnambuler förklarade att de kunde se de inre organen hos sig själva och sina medmänniskor och konstatera eventuella sjukdomar. De föreskrev allehanda läkemedel och angav tiden för väntade kriser och för tillfrisknandet. Ordinationerna var ofta absurda men inte alltid. Söker man förklaringar finns olika alternativ. Vi vet att det undermedvetna registrerar sjukliga organförändringar på ett tidigt stadium och att kunskapen kan överföras till medvetandet genom drömmar eller på annat sätt. Den magnetiska rapporten ger också antydning till förklaring, liksom klärvoajans. Att de nämnda förutsägelserna tenderar att realisera sig själva genom suggestion är i och för sig ingenting mysteriöst. Det finns talrika be- lägg för att de rationellt tänkande magnetisörerna — män som Bertrand, Du Potet, La Fontaine m. fl. — var fullt på det klara med de antyd- da möjligheterna. Det är lätt att ge en alldeles missvisande bild av dessa forskares nivå och strävanden om man ensidigt riktar uppmärksamheten på de groteska egenheter- na i enskilda magnetisörers och isolerade grupper hugskott och tanke- utsvävningar, t. ex. att somnambu- lerna i astralkroppen gjorde utflykter till främmande planeter m.m. Sådant sammanhänger med den andliga situationen på den tiden och bör ses i det perspektivet.

*

Redan från början insmög sig i mesmerismen ett spiritistiskt ele- ment som förmedlades under infly-

tande av Böhmes, Swedenborgs och andra förkunnares mystiska tros- läror med anor långt tillbaka i tiden. Många av tidens spekulativa andar såg i den somnambula extasen en väg till kännedom om själens möjligheter då den verkar oberoende av det kroppsliga. I detta tillstånd frigjorde sig själen från den materiel- la kroppen, från tidens och rummets skrankor och trädde i klärvoajant förbindelse med andevärlden. Så tidigt som 1787 omtalas att somnambuler vid Exegetiska och Philantropiska sällskapet seanser i Stockholm "kontrollerades" av and- ar. Hos två av skedets främsta me- dier, fru Hauffe, känd genom Justi- nus Kerners bok "Sierskan från Prevorst", och Alphonse Cahagnets berömda somnambul Adèle Magi- not, framträdde de paranormala budskapen i rent spiritistisk regi: avlidnas andar framträdde och kom- municerade med dem.

Fru Hauffe tycks i sin person ha inkarnerat alla kända ockultistiska möjligheter. Hos henne omväxlade telekinetiska fenomen och känslig- het för metaller och underjordiska vattenådror med andeuppenbarelsen och metafysiska inspirationer som avslöjade för henne människans sanna andliga natur. Vad hon säger om "Nervengeist" m.m. sammanfal- ler med tidens traditionellt utforma- de astralkroppsteorier som går till- baka till Jakob Böhme och äldre mystiker. — Adèle Maginot fram- kallade i visionära bilder gestalter av avlidna personer som hon be- skrev med fotografisk trohet. Mag- netisören du Potet önskade att hon vid en seans skulle beskriva en av- liden läkare vid namn Dubois som han känt i livet. Karakteristiken var träffande. Dubois hade i livet av- skytt jesuiter och då Adèle yttrade det ordet, blev han enligt hennes påstående utom sig av raseri. Emel- lertid fann du Potet att drag i be- skrivningen som han inte själv kän- de till var osäkra och felaktiga. Han trodde därför att tankeöverföring var den rätta förklaringen. Cahag- net kunde dock hänvisa till att Adèle gav perfekta porträtt även av personer som ingen vid seansen när- varande känt i livet. Den kritiske Frank Podmore har jämfört Adèles prestationer med fru Pipers. Då Cahagnet var noga med att få ut- sagorna verifierade av vittnen är hans stora arbete i tre band "Arca- nes de la vie future dévoilés" ett tidsdokument av stort och upply- sande värde.

Även ett sådant begrepp som

utomkroppsliga upplevelser (out-of-the-body experiences) förekommer i magnetisörernas berättelser. En allvarlig iakttagare, C. M. Chardel, nämner fenomenet i sin bok "Essai de psychologie physiologique". En av hans somnambuler påstod att han i sitt lucida (klarskådande) till- stånd såg sig själv utanför krop- pen. Han sade att han då inte hade någon fruktan för döden utan län- gade efter den. Detta intresserade Chardel därför att det stämde över- ens med hans egna idéer om själens förbindelse med det kroppsliga. För att belysa frågan lät han en somnambul observera en gammal dam som låg döende. Med religiöst allvar beskrev somnambulen hur livet lämnade kroppen. Processen börja- de i nervernas nätverk, och då den fortskridit till en viss gräns, uppen- barade sig själen klädd liksom i en lysande slöja. Misstanken är närlig- gande att beskrivningen speglar Chardels egna tankar. Dock finner man många liknande iakttagelser, som inte är förbundna med lucid somnambulism, i äldre och nyare litteratur. Det kan tillfogas att te- mat "utomkroppslig upplevelse" för närvarande tilldrar sig stort veten- skapligt intresse, särskilt i samband med studiet av ändrade medveten- hetstillstånd (altered states of con- sciousness, ASCs).

*

Vid mitten av 1800-talet fick ten- densen att tolka den magnetiska transens yttringar i spiritistisk rikt- ning ett kraftigt stöd, sedan man i Amerika hade upptäckt de dansan- de bordens (typtologiens) fenomen. Borden spred sig över hela Ameri- ka och invaderade inom kort den europeiska kontinenten där de vär- vade oräkneliga adepter som genom typtologiska budskap trodde sig få kontakt med en värld bortom den synliga världen. Som spiritismens härolder framträdde i Amerika Andrew Jackson Davis och i Frank- rike ett decennium senare Allan Kardec med sin bok om andarna, "Le Livre des Esprits" (1857). I denna atmosfär upptäcktes nya medier, vilkas muntliga och skrift- liga meddelanden om livet i en an- nan existensform mottogs i en stäm- ning som lätt synes ha övervunnit alla kritiska hinder. Gränsen mel- lan mesmerska fenomen och dem som tillskrevs spiritistiska orsaker och inflytelser blev alltmera obe- stämd, och i samma mån förlorade mesmerismen i betydelse och myn- nade slutligen ut i den starka spi- ritistiska strömningen. Medier som

Slade och Home väckte sensation och enstaka eminenta vetenskaps- män, Wallace, Crookes och Zöllner t. ex., fann de spiritistiska fenome- nen värda ett allvarligt studium. Mesmerismen lämnades åt sitt öde och upplevde en renässans (nu un- der namnet hypnotism) först på 1870-talet, främst genom franska och engelska forskare. I Frankrike framträdde män som Charles Richet och Pierre Janet, i England Edmund Gurney, Frederic Myers m. fl. Det nyväckta intresset blev en av an- ledningarna till stiftandet av engels- ka Society for Psychical Research 1882, en händelse som är och för- blir utgångspunkten för den moder- na vetenskapligt grundade psykiska forskningen.

Svenska originalupplagan av
Birger Qvarnströms
PARAPSYKOLOGI
är slutsåld
En dansk upplaga finns och kan
rekvireras från
STRUBES FORLAG
Lille Triangel
DK-2100 København Ø

UFO OCKULTISM ESP

Engelskspråkig litteratur.
700 titlar lagerföres varav 200 i pocket.
Rekvirera våra boklistor!
EDISTA postorderbokhandel
Box 4003, 180 10 ENEBYBERG

Symposium on UFO-Congress Hearing
29 July 1968 (h) 32:—
Caloe:
UFOs and Related Subjects — 1/2 an
Annotated Bibliography (1600 refe-
rences) (h) 35:—

GEORGII von WELLING:s alkemistiska
tyska upplaga från år 1784 av

OPUS MAGO-CABBALISTICUM ET THEOSOPHICUM

i faksimil.
Inbunden. Pris kr. 150:— + moms.

HERMES TRISMEGIST

Alkemistisk tysk handskrift från år
1782 i faksimil försedd med modern
textstil, omfattar framställning av "Stein
der Weisen". 140 sidor A-4.

Pris kr. 95:— + moms.

AB G WENDELHOLM

Box 140 69, 104 40 Stockholm.

Det är en tidig morgon i januari. Solen lyser blekt genom dis. Färgerna är så tunna, att floden och himlen långt borta smälter samman i ett formlost gyllene. Roddarna styr sakta vår gröna husbåt. Vi gungar fram i Moder Ganges famn och beskådar livet på stranden. Detta är Kasi, som det hette av gammalt, vilket vi känner under namnet Benares. Det kallas också i skrifterna den gyllene staden. Här lyser kupolen på Shivas tempel i rent guld. När grekernas kultur höll på att formas, sände redan Benares ut sina guldbrokader, som alltjämt vävs här, till dåtidens rika städer. Miljoner och åter miljoner människor i Bharat har genom tiderna skapat fram denna gyllene stad med sina universitet, sina tempel och sina rika palats.

Men denna stad, som ses slutta mot vattnet, är bara skuggbilden av det verkliga, heliga Kasi. Hit har pilgrimer vallfärdat genom årtusenden för att rena sig i Moder Ganges vatten. Här har många upplevt den Högsta Verkligheten och nått upplysning. Hit kom Buddha, Shankaracharya, Ramakrishna och många andra av hinduismens stora personligheter. Här, sägs det, rinner den dolda floden Sarasvati förbi för att nära Allahabad förena sig med Ganges och Jumna. Sarasvati, vars källa är i Himalaya, flyter bara en kort sträcka i öppen dag. Sedan försvinner den. Sarasvati är också namnet på vishetens gudinna. Floden Sarasvati symboliserar det flöde av det dolda andliga liv, som flyter genom Indien. Detta strömmande liv under dagslivets yta av årtusendens gudstankar och fromhet är det verkliga Kasi, som vi anar i morgonens lysande stillhet.

Benares är Shivas stad. Den gudomliga kraften *Shakti* tar sig uttryck här som barmhärtighet i sin kvinnliga aspekt *Anna-Purna*. Anna betyder föda. Purna betyder fullkomlighet, överflöd. Anna-Purna skänker kunskap om Enheten med Gudomen. Hon skänker upplysning åt dem, som dör här med fötterna i den heliga flodens vatten. Därför drar sig gamla och trötta hit till Kasi för att tillbringa sina sista dagar här.

Pilgrimerna på stranden utför ogenerat sin morgontvättning. De tuggar en liten kvist av Neem-trädet, borstar tänderna med den och kastar den sedan. De betyggar sin vördnad för Ganga, den välsignade floden, som rinner upp i Himalayas rena snö, vars vatten kan förvaras i årtal, i vilket smittkopps- och ko-

Roddarna styr sakta vår gröna husbåt. Vi gungar fram i Moder Ganges famn, betraktar — och fotograferar — det myllrande livet på stranden.

I BENARES

Från en resa i Indien

av Astrid Setterwall-Ångström

lerabaciller dör och utmed vars stränder hinduisk kultur vuxit genom årtusenden. De står i floden och för samman händerna till hälsning. De offrar kransar av vita jasminder och gula tagetis till floden. De sänker sig ned i vattnet, så att det slår samman över deras huvuden, och var och en säger sin mantram eller bön:

"Gudinna Ganga, beskär mig Din ynnest, Gudinna Ganga, giv mig mera kärlek", eller "Gudinna Ganga, rena mig!"

Under stora bastparasoller sitter brahminerna och läser i de heliga skrifterna eller låter radbanden gli-
da mellan fingrarna.

En tempelklockas klang tonar genom soldiset. Och ett sprödare ljud som av små bjällror når oss. Vad är det? På stranden syns en mansfigur springande från ghat (badplats) till ghat. Och om igen upprepar han halvsjungande Guds namn, medan han ringer med sina bjällror. Han gör ett förvirrat intryck. Men här

bör man inte förhastiga sig med om-
dömen, ty bakom många säregna livsytringar döljer sig ofta djupa upplevelser.

*

Det myllrar av folk vid Das Asmedh Ghat, kvinnor i röda, gula, lila och djupgröna saris, män i vita dhotis eller ländskynten och nakna överkroppar. Skaror av pilgrimer med sina tiggarskålar kommer vandrande. De bär inga färgrika kläder. De utgör en gråvit, fattig människomassa, som långsamt drar sig ned mot vattnet.

I själva nedgången till Das Asmedh Ghat sitter en sadhu i ett hus öppet mot stråket. Han bär Vishnus tecken på sin panna. Han är en gammal man med långt hår och skägg. Hela hans kropp är grå av insmord aska. Genom öppningen in mot huset skymtar en bild av hans guru. Han läser i en stor bok. Jag ser honom där morgon efter mor-

gon efter morgon, orörlig. Han bara vänder ett blad då och då. Ingen-
ting tycks störa honom.

Nedanför bruser livet. Där rakar barberare pilgrimernas huvuden före badet, där säljs sötsaker och matvaror. Varor ligger utbredda på de breda trappstegen ned mot Ganges, glaspärlor, glittrande stenar, lerkrukor och de klassiskt formade mässingskärl, som de flesta bär med sig för att fylla med Gangesvatten.

Nu händer något alldeles invid huset, där sadhun sitter. En rad pilgrimer, kvinnor, barn och män, sitter där på huk med de runda skålarna sträckta mot en rik mans tjänare, som ur stora grytor öser ris i dem. En man tycker sig ha fått mindre än en annan. Han rusar upp och begär i hojtande ton att få mer. Andra säger emot. Slagsmålet är snart i full gång. De ligger på varandra, hukar sig och försöker skydda det de fått. Den som delar ut riset försöker göra det så rättvist han kan. Men det är inte lätt för honom, ty de tränger sig på honom och drar i hans kläder. Och för att skynda sig tar han djupa tag med slev och slänger riset åt dem med en min, som om de vore hundar. Det finns inte mycket kvar sedan åt dem som inte tränger sig fram utan sitter stilla och väntar. Bland dem är en kvinna med ett litet barn. Hon räcker upp sin skål och ser förvånat fullt på mannen med stora mörka sammetsögon. Hon är själv bara ett barn. Hon får så litet i skålen, då mannen sveper förbi. Jag ser hennes besvikna min, jag hör hennes suck — hennes tålmodiga suck. Hon är van att leva på svältgränsen.

Sadhun, som sitter alldeles ovanför platsen, där detta livsdrama utspelas, vänder stilla ett nytt blad i den heliga skriften.

Tiggare kastar sig över oss: "Giv bakshish, jag är en helig man!" Charlataner och vise blandas med varandra. Fattigdom och nöd krälar vid foten av palatsen. Korna vandrar värdiga och gråvita mitt i allt detta. Halvvuxna barn passar dem och fångar deras spillning, innan den nått marken. De bakar den till kakor, som de fäster på palatsens väggar för att torka i solen och sedan sälja till bränsle. Livsdramats motställningar och olika roller utspelas här vid badplatsen.

Inte långt härifrån är Manikarnika Ghat, där likbränningen försiggår. Fyra eller fem bål är redan uppstaplade. Nere vid floden ligger ett manslik i vit svepning med

fötterna i det helgande vattnet. Andra kroppar i ljusrött och vitt ligger och väntar på sin tur att brännas. De som är svepta i ljusrött är kvinnor. Korna vandrar omkring där. Småpojkar släpper upp drakar alldeles invid. Livet flyter som vanligt. Här är inte döden något förskräckande. Den renande elden för-tär kropparna, som tjänat ut. Ganges för askan ut mot havet. Vem betvivlar denna gyllene morgon, att de döda nådde sin upplysning i det sista ögonblicket!

*

På eftermiddagen ser Gangesstranden annorlunda ut. Templen och badplatserna ligger i skugga och bakom glittrar floden som rent guld. Detta är den stund, då brahminerna sitter på träbalkonger ut över floden under stora bastparasoller och läser och utlägger skrifterna för grupper av människor. Där sitter en bengalisk präst. Han halvsjunger Upanishadernas texter. Några trappsteg högre upp vid gudabilders fötter sitter sadhus, stilla, lugna med inåtriktade blickar. De har sina vattenkrukor bredvid sig.

Vi vandrar sökande efter vår vän, som är känd under namnet Baraswami. Vi finner honom under ett parasoll med den heliga skriften Srimad Bhagavatam uppslagen i knäet, omgiven av en grupp, som under det han talar får allt fler

medlemmar. Vi sätter oss bland dem. Fast vi ingenting förstår av det som sägs, tar vi in hela stämningen. Vilka sitter i gruppen? Äldre kvinnor, äldre män, de som är på hemväg från sitt arbete, gossar. Barn leker tysta runtomkring.

Baraswami har en sonor stämma. Han läser texten på sanskrit och förklarar den på bengaliska. Bägge språken ljuder musikaliskt rytmska.

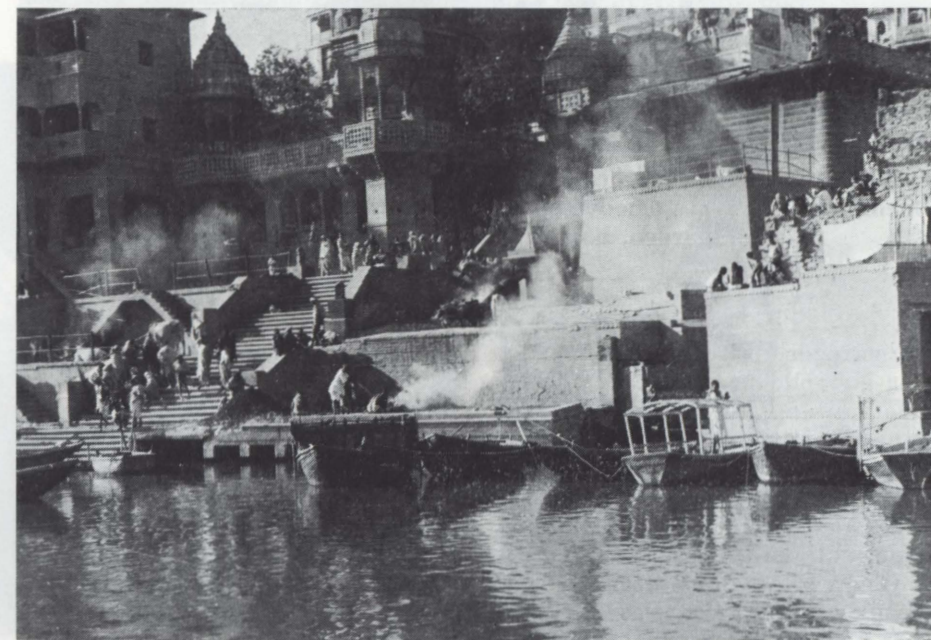
Det går lättare att hålla tankarna samlade här i Kasi än annorstädes. De riktas liksom av sig själva mot den inre Verkligheten. När vi sitter här och lyssnar till den kraftiga halvsjungande rösten och ser den gyllene Ganges, stiger orden ur Brihad Aranyaka Upanishad fram i mitt medvetande:

Från det överkliga led mig till det Verkliga,

Från mörker led mig till ljus,
Från död led mig till odödlighet.

De orden uttrycker Indien. Det finns ingenting där, som är av större betydelse än att nå Verkligheten bakom de yttre livsformerna, det odelbara, det enda, som inte förgår. Lönar det sig att sträva efter något annat? För att finna denna Verklighet lämnar människor hus och hem och god samhällsställning och inriktar sig endast på det som alltid ÄR.

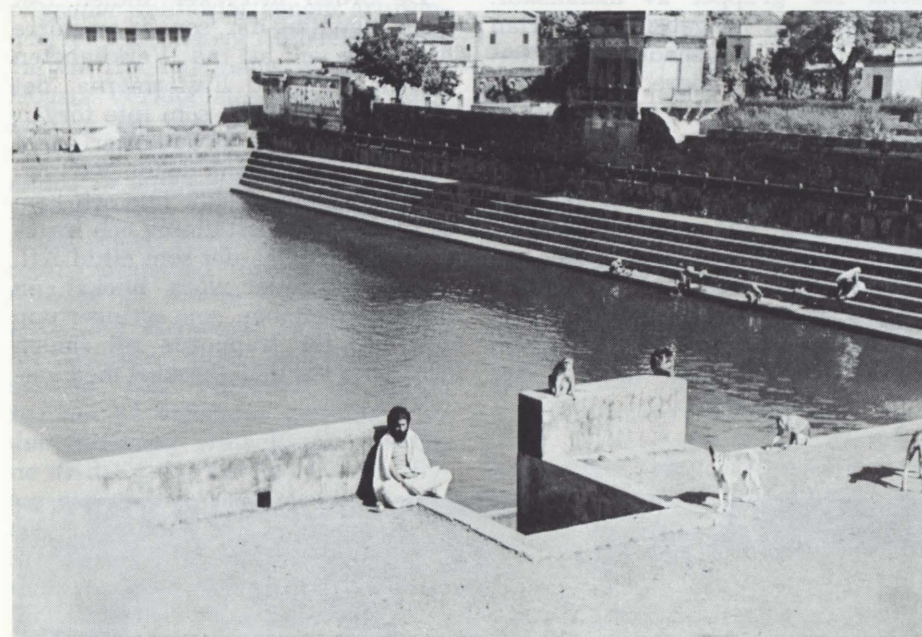
Betagna följer våra blickar en nästan naken man, som springer upp och ned för trapporna till floden och fyller sitt mässingskärl med vat-

Vi flyter förbi Manikarnika Ghat, där likbränningen försiggår. Vi har redan förut sett kroppar bäras på bårar av snabbfotade män, som banar sig väg mot stranden.

Ett Sivatemple har sjunkit i den lösa jorden.

På en terrass invid det stora Vishwanathtemplet sitter en man försjunken i meditation till synes omedveten om att aporna, som håller till på tempelgården, hoppar runt omkring honom.

ten, springer upp igen och gjuter det över gudabildernas fötter. Hans leende ansikte lyser mot oss, fast han i sin koncentration inte ser oss. För honom är bilderna inte bilder i vanlig bemärkelse utan former, som täcker det Väsentliga. I Kasi finns många skilda former och många olika vägar, som leder till samma mål. Långt borta från Das Asmedh Ghat når oss ljudet av en koskälla. Varje dag vid denna tid sitter en man där, halvnaken, och ringer ihållande i sin skälla och ropar med

hes och sprucken röst: Sita Ram, Sita Ram.

Baraswami är en sextio års man. Hans hår står rakt upp, som om det varit rakat. Hans ögon ler visa och goda bakom stora glasögon. Han har studerat juridik i Oxford. Han blev en framstående jurist med goda inkomster. Men han säger, att han aldrig varit intresserad av livet i

världen. En dag kastade han sina ägodelar i Ganges och ägnade sig därefter åt att fördjupa sig i sitt folks gamla skrifter och studera dem på originalspråket. Mest läste han Srimad Bhagavatam och Upanishaderna. De mäktiga orden gjorde, att han gick helt upp i vad han läste. Och yttervärlden fanns inte till för honom. En eftermiddag för ungefär femton år sedan satt han på samma plats, där han nu sitter, fördjupad på detta sätt. När han åter varseblev omvärlden, fann han, att en grupp satt lyssnande omkring honom. Utan att veta det hade han läst och talat högt. Sedan den dagen sitter han här varje dag mellan fyra och fem på eftermiddagen och utlägger skrifterna.

Han möter oss en morgon i den gyllene staden, när vi strövar omkring. Han bjuder oss att gå med till en rik köpman, som dragit sig tillbaka från affärlivet för att ägna sig åt filosofi och koncentrera sig på att uppleva Verkligheten. Till hans veranda kommer vänner några morgnar i veckan för att tala om Brahman, Verkligheten, Gud. Enligt den gamla indiska uppdelningen av livet på jorden har de alla nått det tredje stadiet, då människan bör dra sig tillbaka till ensamheten i meditation och koncentration på det Väsentliga. Ett par av dem kan inte engelska. De sitter försjunkna i sig själva. De andra talar om Brahman och sätten att uppleva det Högsta. De talar väl, ty de anser, att ingenting är verkligare än detta. Baraswami i sin röda mantel sitter tyst. Verandan ligger i halvsugga. I trädgården omkring lyser tagetis och pelargonier.

En av dem säger: "Brahman eller Ultramedvetandet är icke ett tillstånd. Det är bortom föreställningsförmågens räckvidd, ovan alla stadier. Brahman ÄR. Men detta All-liv är inte statiskt utan dynamiskt."

Samtalet flyter ut i den lätta luften. De är besjälade av en önskan att klargöra för oss dessa väsentliga begrepp. Med vördnadsfull iver citerar de skrifterna. Det är tjugande. Baraswami ville visa oss Kasi. Detta är Kasi, där talet om Brahman stiger från de låga verandorna.

På eftermiddagen sitter vi åter lyssnande tillsammans med gruppen kring Baraswami vid Ganges. Bredvid honom på en annan bräda sitter kvinnor i varma yllesaris, ty så här i skuggan svalnar det mot aftonen.

Jag tar min tillflykt till det i sig Själv Varande, i vilket världsalltet vilar, ur vilket det sprungit fram, genom vilket det blivit till, som Själv utgör det och som på samma gång icke är bundet av orsak och verkan.

Srimad Bhagavatam

Uppåt trapporna samlas allt mer folk i gröna, gula och röda schalar.

Han läser och förklarar Bhagavatam. Då och då översätter han för oss till engelska. Människorna i gruppen ler mot oss, glada att också vi blir delaktiga av denna visdom.

"Detta är en fortsättning på morgonens samtal", säger han. "Det beror på Gudomlig Nåd, att en människa kan bli till ett med All-själens, det Ultra-medvetna. I Bhagavatam är det Krishna, som är detta Ultra-medvetna, detta Stora Jag. Krishna är själva sällheten."

Vi får inte hela sammanhanget, ty han talar mest till sina vanliga åhörare på deras språk. Men då och då flyter ord, som vi förstår, in i våra medvetanden.

Han fortfar: "I denna högsta Bhakti eller Gudskärlek finns ingen sinnesfunktion. Ändå sägs det, att det finns oändliga stadier även där. Men kunskapen om detta uppenbarar sig själv, när tiden är inne — genom Nåd..."

Åhörarna lyssnar uppmärksamt. I ett sådant stilla lyssnande till visdomsord har kulturen vuxit fram under årtusenden vid Ganges stränder.

När undervisningen är slut för

dagen, kommer åhörarna fram till Baraswami och hälsar honom genom att i vördnad beröra marken med sina pannor och torka dammet av hans fötter samt överrätta några annas. Dessa få annas är hans enda fasta inkomst.

*

Vi trängde oss fram i folkvimlet i de smala gränderna. Det stod en man i dörren till en butik och såg på oss, då vi gick förbi. Jag kände hans blick, vände mig åt sidan och såg in i ett par lysande ögon, som plötsligt utgjorde den glödande, starkt levande mittpunkten i den rörliga tavlan. Baraswami, som såg detta, vände sig till mig: "Den mannen", sade han, "har nått en hög grad av inre utveckling. När någon kommer till mig och begär initiation, hänvisar jag till honom." Och han tillägger: "Själv tar jag inte emot lärjungar."

Vi klättrade uppför trappor så mörka, att vår vägvisare måste slå eld på tändstickor, för att vi skulle se, var vi skulle sätta fötterna. Efter detta stigande på smala steg, nådde vi en terrass, där Baraswamis rum var beläget. En sängbotten av flätat rep stod upprest mot ena väggen. För fönsteröppningarna fanns

träluckor, så man kunde stänga ute solen. På golvet stod några mäs-singskärl. I väggarna var urtag för digra böcker och plats för några få tillhörigheter. Tre stolar fanns därinne — sannolikt lånade för vår skull.

Baraswami kommer inte med överord. Han är nog med att inte ge sig in på annat än det han har direkt erfarenhet av. Han visar en ganska sträv yta. Han säger, att han aldrig varit intresserad av att leva i världen, vilket måhända beror på, att han inte haft någon mor, vars kärlek bundit honom till den. När han läser skrifterna på det språk, på vilket de är skrivna, finner han, att deras ord är så fyllda av kraft, att han genom dem stiger till ett annat medvetenhetsplan. Helst av allt fördjupar han sig i Upanishaderna.

I Baraswamis närvaro har man en stark känsla av att vara tillsammans med en ärlig och sann människa. Därtill är varje ord han säger betydelsefullt. Bakom hans knapphet förnimer man en stor ömhet och en djup känslighet.

Innan mörkret faller, stiger vi uppför ännu en smal trappa till en takterrass. Längst borta glittrar Ganges som en strimma av gammalt guld. Årtusende efter årtusende har Gudssökare och tänkare och Guds-älskare tillbringat nätterna på taken under den praktfulla stjärnhimlen i denna åldriga stad. Här har de i soluppgången uttalat Gudsnamnen, sjungit lovsånger och framsagt vediska mantra. Man har en känsla att av detta levande andliga liv föras inåt mot livets mittpunkt.

Vi finner vår vän Baraswami sittande under en parasoll. Han förklarar den heliga skriften Bhagavatam för dem som sitter omkring honom. Baraswami säger: "Jag vandrade tusentals mil i Indien — här stannade jag."

"Ingenstades går det att läsa och tolka skrifterna så väl som här i Kasi."

EN STOR LÄRAS FÖRKUNNARE

AV BRITA RODOSI

Nahendranath Dutta var född i Calcutta 1862. Han blev tidigt lärjunge till den helige mannen Ramakrishna, en av hinduismens stora gestalter och förnyare, och levde tillsammans med denne. Efter sin mästares död 1886 blev han munk (sannyasin) och antog namnet Vivekananda. I sex år uppehöll han sig i Himalayas berg, där han ägnade sig åt studier och kontemplation. Sedan han förverkligat Gud inom sig och därmed uppnått inre balans och vishet, började han genomvandra Indien till fots, utan pengar, utan anspråk, i det han levde av vad barmhärtiga människor gav honom. Till slut nådde han Madras. Det var vid den tiden, 1893, då inbjudan utsändes till deltagare i världsreligionkongressen, som skulle hållas följande år i Chicago. Ett stort antal människor i Indien hade blivit mäktigt gripna av Vivekanandas ord och vishet, och de föreslog att han skulle representera den filosofiska grenen av hinduismen, den s. k. Vedanta, vid religionskongressen. Till sist gav han vika för vännernas övertalningsförsök och begav sig iväg till Amerika.

Han reste på vinst och förlust utan vare sig introduktionsbrev eller anmälan och anlände till Amerika flera månader innan kongressen skulle börja. Hans pengar tog slut, och ett par nätter fick han tillbringa i en packlär på en bangård. För sina sista slantar köpte han en tågbiljett och satte sig utan några bestämda planer på tåget till Boston. I samma kupé som han satt en rik dam, som kom i samspråk med honom. Hon bjöd honom hem till sig och presenterade honom för en professor J. W. Wright vid Harvard-universitetet. Denne blev imponerad av den unge indierns begåvning och gav honom ett rekommendationsbrev till kongressen, där han föreslog att Vivekananda skulle representera hinduismen.

När efter åtskilliga svårigheter och strapatser Vivekananda till slut stod inför det mångtusenhövdade auditoriet vid världskongressen i

Chicago, började han sitt anförande sålunda: "Mina bröder och systrar i Amerika . . .", varpå hela auditoriet reste sig och applåderade kraftigt. Han förstod först inte varför, men han var den ende som talade utan manuskript; han talade fritt ur sitt stora, varma hjärta och anslog en ton som var okänd i sådant sammanhang. Han hade enorm framgång. Med glänsande värtalighet och övertygande kraft framhöll han de universella sidorna i hinduismen, tolerans och broderskapsanda samt dess gudomliga filosofi. Alla de andra talarna hade ordat om sin Gud, sin sekts Gud. Han ensam talade om allas gudar och innefattade dem i det universella väsendet.

Under den tid kongressen varade, höll han oräkneliga föredrag, alla improviserade och av det mest skiftande innehåll, t. ex. "Varför vi inte kan enas", "Om den vedantiska filosofin", "Om den ortodoxa filosofin och Indiens moderna religioner", "Om den hinduiska religionens väsen" m. fl. Han fick ett fantastiskt mottagande efter sina föredrag och blev världskongressens mest uppmärksammade personlighet.

Efter kongressens slut fortsatte Vivekananda att hålla föredrag runt omkring i Amerika. Överallt möttes han av samma intresse och entusiasm. Det växte upp vedantaföreningar i en mängd amerikanska storstäder: New York, Chicago, Boston, San Francisco, Washington. När han sedan återkom till Indien, hälsades han med stormande ovationer, och han fick ett stort inflytande över hinduismens bekännare.

I sitt hemland kämpade han för nationens andliga återuppvaknande, men han dog redan 1902 mitt uppe i sin verksamhet, under det han var försjunken i meditation över Gud.

*

Romain Rolland har påpekat den betydelse Walt Whitman hade som den som förberedde marken för Vivekanandas förkunnelse i Amerika. "Whitman trädde emot Vivekanan-

da och räckte honom sin trygga, öppna hand" — bildligt, eftersom Whitman hade avlidit året innan, men genom sin stora dikt "Song of Myself" hade han gjort sig till tolk för tankar liknande de hinduiska om Atman och Brahman. — Återkommen till Indien läste Vivekananda själv med stort intresse Whitmans diktsamling "Leaves of Grass", där "Song of Myself" ingår.

Drag i Vivekanandas vedantiska förkunnelse.

Det finns bara ett väsen, förklara Vivekananda — det oändligt, evigt varande Enda. Och i detta väsen drömmar vi alla olika drömmar. Atman (den inre substansen i allt levande och tillika Brahman, Gud) är höjd över allt, är det oändliga som står över allt vi kan äga kännedom om och är det i och genom vilket vi ser universum; det är den enda verkligheten. Det är bordet, det är åhörarskaran framför mig, det är väggen, där det är allting, minus namn och form. Tänk bort bordets form, dess namn, och vad som återstår är Det — Aromen eller Doften, en kosmisk eller immateriell doft, som vi inte kan förnimma med fysiska sinnen. Om vi tänker bort namn och form, är hela universum ett. Vi är alla tillsammans ett. Det finns varken natur eller Gud eller universum, blott det enda Oändliga Väsendet. Hela världsalltet är en återspeglings av det Enda Eviga Väsendet, Atman. Och det är samma oändliga Väsen som återspeglas i masken såväl som i den högsta varelse. För den varelse som befinner sig på människans nivå, är världen vad människan ser. Vi betraktar det Enda Väsendet i dess olika former och tillägger det en mängd olika egenskaper. För en varelse på ett högre existensplan liknar världen måhända himmelen. Den gudomliga själen, Atman, är till sin natur ren. Den återspeglas i olika reflektorer, d. v. s. människor och andra levande varelser, och des-

sa kan vara onda eller goda, men Självvet är rent.

Det finns alltså bara ett enhetligt existerande väsen, och detta Enda uppenbarar sig som mångfald. Denna Atman, som är den själsliga substansen, är allt som existerar. Det finns inte något jag eller du — allt är blott ett. Den finns bara Atman, som är evigt ren, evigt fullkomlig, oföränderlig.

Jaget är Atman, vars substans är allestädes närvarande, evig. Så eftersom jag är allestädes närvarande, evig — vart kan jag försvinna! Var finns jag inte redan! Därför skall jag inte dyrka någon annan än mitt eget eviga jag, **Gud inom mig**. Jag är Han, och Han är jag. Ingen annan än jag är Gud — och det lilla jaget har aldrig funnits till, för det finns blott En. Därför är det felaktigt att säga ni, de och jag — säg endast jag. Det är jag som åter genom miljoner munnar, jag som arbetar genom ett oräkneligt antal händer. Det är jag som lever hela världsalltets liv — hur kan jag då dö!

Lär känna sanningen — du är Atman-Brahman-Gud — och du skall på stunden vara fri. Allt mörker skall försvinna. När människan förstått att hennes identitet är det oändliga väsendet i världsalltet och när allt särskiljande har upphört, när alla män och kvinnor, alla änglar, gudar, djur och växter, hela universum har smält samman till en enhet, då försvinner all fruktan. Vem skulle jag frukta? Kan jag sara mig själv? Det finns i världsalltet ingen annan än jag, och denna insikt är den yttersta visdomen.

Hur många gånger har vi inte sett att vackra män älskar fula kvinnor och vackra kvinnor älskar fula män. Utomstående ser bara den fule mannen eller den fula kvinnan, men för den som älskar är föremålet alltid skönt. Hur kan det vara så? Kvinnan som älskar den fule mannen, låter det skönhetsideal hon bär inom sig, stråla ned över honom; vad hon dyrkar och älskar är inte den fule mannen utan det ideal hon ser i honom — Gud i honom, den utstrålning av Gud som emanerar från honom. En människa älskar först när hon inser att det hon älskar inte är en materiaklump utan den sanne Guden. Den hustru älskar sin make högre, som tror att hennes make är Gud själv. Den man älskar sin hustru högre, som vet att hon är Gud själv. Den moder älskar barnen högre, som i dem ser Gud själv. Och den människa älskar sin värsta fien-

de, som inser att denna fiende är Gud själv.

Bhagavad-Gita uttrycker samma sak på följande sätt: "Ingen, oh, I älskade, älskar sin man för hans egen skull, utan för Atman, den gudomliga andens skull, som är i mannen. Ingen, oh, I älskade, älskar någonsin sin hustru för hennes egen skull, utan för Andens skull som är i henne".

När en människa har insett att det lilla jaget är dött och Gud står i dess ställe, har hon nått den verkliga visheten. Hela universum synes omgestaltat. Allt som är smärtsamt och eländigt försvinner. All kamp är avslutad. I stället för att vara ett fängelse blir hela universum en lekplats. Världen blir skön och god. Om bara det nuvarande människosläktet insåg denna sanning, skulle världen bli förvandlad och fred råda.

Den människa som nått insikten om Atman och gjort den levande inom sig, kan endast verka i godhet. Hennes läppar kan endast uttala välsignelser över allt, hennes händer kan endast utföra goda gärningar, hennes sinne endast tänka goda tankar. Hennes närvaro är en välsignelse var hon visar sig.

Och nu har tiden kommit, förkunnade Vivekananda, då dessa tankar om Atman skall sändas ut över världen — den tid har kommit då de i stället för att vara inneslutna i kloster och filosofiska böcker och utgöra ett studium endast för lärda,

Liksom snöflingan faller i oceanen och där blir intet och allt, så uppnår människan i döden sin slutliga förening, sin mest fullständiga identitet med det som är, med Gud.

Roland Fridholm

i stället för att vara sekters och samfunds privata egendom, skall sås ut över hela världen så att de blir gemensam egendom för alla. De skall genomtränga världens atmosfär och själva luften vi andas skall ropa till oss: **Detta är du!** Ja, hela universum med myriader solar och planeter skall genom alla sina former med en mun ropa: **Detta är du!**

Litteratur:

Vedanta enligt Vivekananda. Stenografiskt återgivna föredrag från Amerika och England, efter världsreligionkongressen i Chicago 1893.

Rolland, Romain: Vivekanandas liv och det universella evangeliet. Del 1—2. Norstedts 1931.

Swami Vivekananda: Ingivelsens ord. Proprius 1971.

*

Brita Rodosi, som skrivit den korta introduktionen till Vivekanandas förkunnelse, är fil. mag. med engelska, tyska och psykologi; f. d. lärare och f. d. sekr. på Sveriges Radio; översättare av filosofisk, religiös och ockult litteratur sedan 25 år.

Swami Vivekananda

EVA HELLSTRÖM

Forts

Det går inte att forska riktigt, om det inte finns stora fonder att ösa ur. Och de anslagsbeviljande myndigheterna och instituten har ännu inte blicken öppen för det betydelsefulla i den här forskningen. I vårt land borde det finnas en professur i parapsykologi, så att ämnet erkänns i den vetenskapliga världen. Stiftelsen John Björkhems Minnesfond är nog den enda fonden i Sverige som stöder parapsykologisk forskning.

— *Har ni för egen del någon förklaring till de parapsykologiska fenomenen?*

— Jag har fått en fast övertygelse om att många av dessa fenomen är äkta. Men någon förklaring till dem har jag inte. Jag kan inte fatta hur jag t. ex. kan sitta här hemma och se glimtar av framtiden eller bilder av föremål som min man och jag senare funnit på våra resor.

— *Men om nu fenomenens existens är klarlagd, så återstår alltså deras tolkning.*

— Parapsykologerna anser nog att det är viktigast att man först får absoluta bevis för att fenomenen är realiteter. Sedan får man försöka klarlägga efter vilka linjer eller lagar som dessa fenomen uppträder. Det kan ske genom jämförelser mellan många olika experiment och spontana upplevelser.

— *Tycker ni att man kan urskilja tendenser i parapsykologernas hypoteser?*

— Det finns ju olika meningar bland dem. Många tror och hoppas nog att fenomenen har med en andlig värld att göra. Andra lämnar helt och hållet sådana förklaringsförsök åt sidan för att koncentrera sig på att bevisa fenomenens existens. Huvudintrycket från konferenserna är nog att man alltmer kommer underfund med att den mänskliga personligheten, psyket, är oerhört mycket rikare, djupare och mer sammansatt än man förut trott. Psyket har många egenskaper och resurser som varit alldeles okända för vetenskapen.

På senare år har det ju blivit ett stort intresse för så kallade out-of-the-body-upplevelser, d. v. s. utanförkroppsliga erfarenheter: en människa upplever att hon med sitt medvetande befinner sig utanför den fysiska kroppen och kan iakta denna och även se vad som händer på andra platser. Intresset för de fenomenen finns kanske mest hos människor som gärna vill tro på ett fortsatt liv efter döden. Man menar att

om det kan konstateras att människan här på jorden kan vara utanför sin kropp och ha upplevelser i det okroppsliga tillståndet, då kan man tänka sig att själen kan existera utanför den fysiska kroppen och alltså skulle kunna överleva kroppens död.

— *Kan man anse att forskarna har bevisat att medvetandet har existerat utanför kroppen?*

— Nej, det tror jag inte. Det kan dröja länge innan detta kan accepteras som en vetenskaplig upptäckt.

— *Är den spiritualistiska hypotesen fortfarande aktuell för er?*

— Hypotesen finns där givetvis

bland andra hypoteser. Jag önskar att vi har en fortsatt tillvaro, men något avgörande bevis för detta känner jag inte till. Vad mina egna upplevelser beträffar har de många gånger innehållit upplysningar som blivit till hjälp för min man och mig själv, men dessa upplysningar behöver ju inte ha kommit från någon god ande utanför mig själv; det kanske finns en andlig faktor inom mig som kan nå ut över tids- och rumsgränserna. I de flesta fall tror jag det är så. Kärt barn har många namn, och jag kallar tills vidare detta för "min inre människa".

INTRESSANTA BÖCKER

Birgit Lange:

JORDSKRED?

I sin kloka bok om parapsykologiska fenomen skriver B.L. bl. a. om utanförkroppsliga upplevelser, automatisk skrift och fall som tyder på reinkarnation. Författarinnan står undrande men är starkt medveten om frågornas vikt och buren av en varm önskan att nå fram till de många människorna. Pris 14:70 + porto.

Dénis Lindbohm:

JAGETS ELD

D.L. minns att han har levat flera liv före sitt nuvarande, och han berättar om sina erinringar på ett fängslande sätt. "Mitt jag är odödligt", säger han, "och så är också Ditt, ty vi är alla lika, vi är kosmiska resenärer: världsalltet är vårt hem." Pris 15:90 + porto.

Nils-Olof Jacobson:

LIV EFTER DÖDEN?

En lättläst, seriös och vederhäftig bok om parapsykologin, mystiken och döden. 350 sidor. Pris inb. 49:40 + porto.

SÖKARENS POSTORDERBOKHANDEL

Box 3063, 103 61 Stockholm 3

PAN OCH NATURANDARNA

är en för många otrolig men icke desto mindre sannfärdig berättelse av R. Ogilvie Crombie från Edinburgh.

Alla naturälskare kommer att glädja sig åt Crombies ovanliga upplevelser med Pan och naturandarna, som lever på ett annat men lika verkligt existensplan som vårt fysiska.

Häftet kr. 5:50 plus moms kan rekvireras från

Parthenon, 250 06 Helsingborg 6.

Alltmer populära

manastrålände

LAPIS LINGUA

den mexikanska, tjugigt turkosskimrande

"TUR-smyckestenen"

från Sierra Madres inre — positivt testad och lovordad av framstående psykometriker och pendelspecialister, kan erhållas genom H. Schuber, S:t Eriksgatan 109, 113 31 Stockholm Va. Tel. 33 19 32. Många positiva uttalanden om L. L. finns av lyckliga ägare.

BREV

Broder,

Den dag Sökaren nr 5 kom i brevlådan, talade jag med en god vän som sa ungefär så: "Lika glad som jag blev över artikeln om Walt Whitman, lika ledsen blev jag över SM:s ledare. Den var ju bara en materialistisk recension av kristendomen. Att så där sätta sig till doms över en religion rimmar illa med den toleranta, öppna, i ordets bästa mening andliga hållning till olika trosriktningar som Sökaren annars intar. Så talar inte en 'sökare', bara en som har funnit den enda Sanningen och därför menar sig ha rätt att se ner på andra sanningar. Genom den ständiga överlägsna kritik, för att inte säga förföljelse, av kristendomen som SM bedriver i ledare efter ledare säger han ju av den gren han själv sitter på. Han stöter bort just de läsare som allra mest skulle behöva Sökaren — de kristna som börjar få ett intresse för andra former av livsåskådningar men som givetvis inte accepterar ett kategoriskt fördömande av den religion som ännu är deras främsta inspiration."

Ungefär så sa min vän. Efter att ha läst igenom ledarna i årgång 72 kan jag inte annat än ge honom rätt i hög grad. Själv fäster jag mig särskilt vid slutet av ledaren i nr 5: "Evangeliieberättelserna innehåller uppenbart mytologiska inslag, t. ex. himmelsfärden. Det bör då vara oundvikligt att med stor skepsis se på det övriga innehållet. Dessa Jesusskildringar kan inte rimligen anses ha karaktären av pålitliga historiska dokument. Det är min mening att normala sanningskriterier måste användas även i religiösa sammanhang."

Det är just kärnfrågan. Du tycks förbise något väsentligt: Religion är inte det samma som naturvetenskap, den handlar inte om sådant som kan mätas och vägas och där man kan tillämpa "normala sanningskriterier". Religion är inte bara, eller inte ens i första hand, logisk analys och kritisk värdering av fakta. Den är också inspiration, känsla, tro, mystik — svärdefinierade upplevelser inför det i tillvaron som inte kan beskrivas i mått och vikt. Alla religiösa urkunder som jag har hört talas om innehåller mytologiska inslag. De kanske inte har "karaktären av pålitliga historiska dokument", men det finns en annan lika viktig sida av dem: den symboliska. Oavsett sitt eventuella historiska innehåll kan berättelserna i bibeln ses som symboliska uttryck för kosmiska, allmängiltiga, förlopp. Kanske deras verkliga värde ligger där? Martinus uttrycker det drastiskt i "Julevangeliet": "Om Jesus verkligen har existerat, eller om han aldrig har existerat, det är inte det fundamentala i julevangeliet. — Den som endast har intresse av att få verkliga bevis för Jesu historiska framträ-

dande, han har i själva verket inget som helst bruk för julevangeliet. — Att gräla om var Jesus är född, eller var han höll sin bergspredikan, om han blev korsfäst här eller där, eller om han i verkligheten aldrig någonsin har existerat, det är lika dumt och meningslöst som det skulle vara att gräla om solens existens eller icke-existens." Solen värmer antingen vi tror på den eller inte — och Jesusgestalten i evangelierna kan ge inspiration lika väl om vi tror på evangeliernas rent historiska detaljer eller inte.

I ledaren i nr 4 skriver Du: "De religiösa måste småningom inse att bibeln är en 'normal' bok och otillräcklig som grundval för en livsåskådning. De måste erkänna att bibeln har haft en religiös betydelse men att dess användbarhet kraftigt har minskat." Men det är väl ändå något som var och en måste få avgöra för sig själv? Inte kan Du komma och tala om för en religiös människa vilken "användbarhet" bibeln har — det kan bara han själv veta, genom personlig erfarenhet. En annan sak är om han vill påtvinga Dig sin uppfattning, det är givetvis lika felaktigt som om Du vill påtvinga honom Din uppfattning.

Jag vill allvarligt ifrågasätta om ledarna i Sökaren fyller någon vettig funktion i sin nuvarande utformning. Att ideligen stöta bort en kategori läsare genom nedlåtande betraktelser över deras religion förefaller mig inte vettigt. Helt visst har mycken intolerans bedrivits "i Jesu namn" — men att fortsätta sprida intolerans för inte utvecklingen framåt.

Din vän
Nils-Olof J.

Broder!

Vad jag vänder mig mot i kristendomen är dess dogmer, de bestämda påståendena om Jesus, att han är Guds enfödde son etc. Dessa dogmer skall enligt kristendomens förkunnare uppfattas bokstavligen, som beskrivning av historiska händelser och verkliga, metafysiska förhållanden, inte bara symboliskt som uttryck för "kosmiska förlopp". Men jag förstår mycket väl att kristen tro för många innebär något annat än främst ett bejakande av dogmerna — som Du säger: "inspiration, känsla, tro, mystik". Jag skriver i min baksidesartikel i nr 4 att det säkerligen inte främst är dogmerna utan något inre, kanske odefinierbart, själsligt, som tänder den religiösa tron. Jag har inte mycket att invända mot en kristen tro som inte tar dogmerna riktigt på vetenskapligt allvar utan ser dem som symboler, men ber att få påpeka att detta inte är vad urkristendomen lärde och inte heller vad den nutida kristendomens förkunnare vill att vi skall tro.

Du nämner själv att kristendomen har en symbolisk sida. Ja, jag menar att Je-

susgestalten i människors medvetande fungerar som en symbol: man tillskriver Jesus alla tänkbara goda egenskaper och får så fram en inspirerande ideal- och gudagestalt, som uttrycker den föreställning om Gud man har. Men de kristna är sällan själva medvetna om detta förhållande, utan anser att deras Jesus verkligen är identisk med historiens och evangeliernas Jesus.

I Sökaren har inte sällan kristna skribenter och intervjuade personer framträtt. Men läsarna bör förstå att jag själv inte är en bekännande kristen. Min livsåskådning ligger i stället nära den österländska vedantafilosofin, som flera gånger beskrivits i denna tidskrift. Ingen bör förvänas över att jag inte uttrycker mitt gillande av den kristna dogmbyggnaden. Jag anser att den är ett hinder för en religiös utveckling genom att den läser de troendes religiösa tankar i trånga föreställningar. En förstärkning av religionen kan ske, när den kristne frigör sig från dogmerna — och även studerar Walt Whitmans religiositet, för att ta ett enda exempel. Men med bundenhet till tron på bibeln som Guds ord och Jesus som Gud själv blir Whitman — och andra religiösa och filosofiska intressanta personligheter — ovidkommande. Hela den utomkristna religiositeten är ju från kristen synpunkt en nullitet — till dess den kristne överger sitt trånga synsätt. Det finns en stor andlig rikedom utanför bibeln, och jag unnar människor att upptäcka detta.

Svårigheten att förena kritik och vänlighet har jag varit inne på tidigare. Jag tror problemet är olösligt. Det ligger väl alltid något av ovänlighet i att man för egen del inte accepterar andras slutsatser. Men det kan aldrig bli aktuellt att i toleransens namn undvika kritik i Sökaren. Jag menar att kritiken är en omistlig del av ett vettigt sanningssökande. Sökande utan kritik blir för mig meningslöst. Det rimliga problemet är inte kritikens vara eller inte vara utan endast huruvida den är sakligt och förnuftigt intressant.

För övrigt vill jag inte uppmåna någon att blint tro på vad som skrivs i Sökaren. Läsarna bör i stället se innehållet som ett material för eget tänkande. De bör anamma endast vad de av egen övertygelse kan tro på och låta resten vara. Men det är ju egentligen självklart.

Din vän
Sven M.

SPIRITUALISTISK LITTERATUR

Begär vår boklista!

BOKFÖRLAGET EXCELSIOR

Box 5314

102 46 Stockholm 5

RECENSIONER: en bok • en skiva

INGEMAR HEDENIUS HELVETESBOK

Den gamle gudsförnekaren och kristendomsfienden Ingemar Hedenius, professor i praktisk filosofi i Uppsala, har i år utkommit med en ny stor anti-kristendomsbok, "Helvetesläran" (Bonniers).

Skriften är "i all välmening" tillägnad "Ordets förkunnare, och särskilt Svenska kyrkans präster, av vilka 83 % nyligen har förklarat sig tro på helvetesläran".

Det är alltså tron på existensen av ett Guds pinorum som Hedenius bekämpar i sitt nya arbete. Men detta är inte bokens hela syfte och betydelse. Den utgör en kraftig attack mot den kristna tron överhuvud taget, lika intensiv som "Tro och vetande" från 1949. Ty Hedenius vill visa att bibelns Jesus själv otvivelaktigt trodde på och lärde helvetets existens. Och gjorde han det, är det ju klart att han inte rimligen bör få anseende att vara Guds son eller ännu mindre Gud själv. Om Jesus trodde på ett helvete, så var han blott ett barn av sin tid och anammade tidens primitiva metafysiska föreställningar.

Kommer nu "Helvetestron" att väcka någon större uppmärksamhet? Det är tveksamt. Numer är det andra frågor som befinner sig i kulturdebattens centrum, såsom miljöförstörelsen, Vietnamkriget, jämlikhetsfrågan m. m., och den gamla vidskepseln om helvetet förefaller avlägsen och inaktuell. Men många präster och andra kristna kommer förstås att läsa boken. Några märker säkert den sakliga styrkan i framställningen, andra är alltför engagerade i kristendomen för att kunna tänka och ta ställning på ett fritt sätt. För min del menar jag att Hedenius har bevisat sin tes att helvetestron hör till urkristendomen och att Jesus, så som denne beskrivs av evangelisterna, verkligen lärde att det fanns ett helvete.

Tron på helvetet är naturligtvis en av mänsklighetens egendomligaste förvillelser. "Något ohyggligare än att helvetesläran vore sann, kan inte tänkas", skriver Hedenius. "Det skulle betyda, att människor skall pinas till det yttersta efter sin död — och att detta skall fortsätta i evighet, utan varje chans för de fördömda att någonsin bli befriade." En motbjudande del av den kristna helvetestron är tanken att de frälsta inte kan ha något medlidande med de dömda. De skall ju leva evigt saliga i himmelriket, och varje medkänsla med de dömda skulle förminska deras salighet. De till helvetet förvisade befinner sig enligt kristen tro där därför att de har förtjänat det, och ingen frälst kan tänkas ifrågasätta Guds beslut. De

saliga måste alltså förutsättas acceptera att människor — kanske deras egen familj — befinner sig i den eviga pinan. Enligt Nya testamentet är de saliga medvetna om de dömdas elände i helvetet, och flera kristna författare under de tidigare århundradena, bl. a. Thomas av Aquino, menade att de frälsta skulle glädja sig åt vissheten om de dömdas välförtjänta eviga straff; ja, denna visshet skulle vara en del av deras salighet!

Hedenius tänker med förakt på de människor som under antiken omfattade helvetestron. Han finner att läran om helvetet är "en manifestation av människans lägsta impulser, bland annat de raste hämndkänslor och vettlöst hat mot dem som står utanför den egna sekten". Han inser dock att tron på helvetet fanns i tiden och att de kristna övertog den från samtidens föreställningar.

Att, som många av "ämbetsmännen i Kungl. salighetsverket", för att använda Hedenius terminologi, försöka släta över helvetesläran och tolka om den så att den blir mindre vederstygglig är, hävdar professorn, en förfälskning av den grund som de kristna menar sig stå på, nämligen Jesu ord enligt Nya testamentet. Den präst som tar avstånd från helvetesläran — vilket han förstås i och för sig bör göra — tar samtidigt avstånd från en väsentlig del av Jesu egen lära, ty helvetesläran "genomsyrar hela Jesu etik, sådan den framställs i de tre första evangelierna". För Jesus innebar helvetet inte bara att inte få vara tillsammans med Gud, som många präster omtolkat saken, utan det var ett bastant fysiskt helvete med evig pina som han trodde på och förkunnade.

Ingemar Hedenius har inga höga tankar om Jesus. Om dennes etik säger han att den "från första början var så världsfrämmande, att den aldrig ens har kunnat bli officiellt erkänd i någon kristen stat och än mindre efterlevas av något normalt folk". Det var f. ö. en lönemoral som Jesus predikade. Den gick inte ut på att man skall göra goda gärningar för de goda gärningarnas egen skull utan med tanke på att få lön i himmelriket (och undgå helvetet).

Teologerna framstår för Hedenius som "andliga underklassare". Han föraktar dem och visar att han gör det. "Ett faktum är", skriver han, "att jag varken kan eller vill dölja min avsky för Jesu helveteslära och mitt förakt för de personer som är ansvariga för dess spridning bland folket."

SM

PROPRIUS-MUSIK

*Viska du vind om en bättre jord
långt från all hunger och plåga
av uppståndelsens kött blev tomma ord
av Anden en tynande låga.*

Citatet är ur en dikt av Elisabet Hermodsson, "till Camilo Torres och revolutionen i Latinamerika". Den har tonsatts av Alfred Janson och blivit ett musikverk "för sång, tal, kör, solo och tretton instrument", som Jacob Boëthius i det ambitiösa Proprius förlag har låtit spela in på en LP-skiva. Den har fått namnet "Röster i mänskligt landskap" (Proprius 250402-008). Inspelningen gjordes i juni 1971 med Göteborgs Kammarkör och instrumental-solister. Som talröster hörs Lena Granhagen, Elisabet Hermodsson och Håkan Strängberg. Albumets forngivning är förnämlig, och både svensk och engelsk text följer med. Skivan har enorm dynamik och kräver en bra anläggning för att komma helt till sin rätt.

Jag ska inte försöka analysera den långa dikten i detalj, bara ge några citat och konstatera att temat är aktuellt för många av oss: Kan världen bli bättre med våld? Är väpnat uppror det enda tänkbara sättet för de lidande massorna i t. ex. Latinamerika att någon gång få en människovärdig tillvaro? Texten på omslaget berättar om Camilo Torres. Han var präst i Colombia och verksam inom ett socialistiskt parti. Men "1965, då de demokratiska möjligheterna för hans politiska arbete var uttömda och återkommande polisingripanden hindrade honom i hans verksamhet, lämnade han det politiska arbetet och anslöt sig till gerillan". Han stupade i februari 1966 i en strid mellan regeringstrupper och gerillan.

Camilo framträder levande i dikten. Den ger intensiva uttryck för prästens dilemma inför våldet. Han måste fråga:

*är det inte kärlekslösare / att bekämpa
ett tyranni / med så milda medel / att
det inte har någon verkan / för dem vars
liv man vill rädda.*

En ung flicka, som i början ger européens aningslösa syn på Latinamerika, väcks till revolutionärt medvetande:

*jag vill också vara med! / jag vill höra
till! / ... det är dags för folken att resa
sig / mot förtryckarna ... endast revo-
lutionen / gör oss fria*

Men sommaren berusar henne, och "den ideologiska remmen slaknar":

*vad gör vi med sommaren, kamrater? /
skandinaviska somrar / gör folket makt-
löst / krypande längs stränderna / fam-
lande efter sol / — jag vill vara män-*

niska! / och lapa sol

Kören och Camilo svarar, obarmhärtigt: *solen bränner, törsten / släcker inte ...
att vara människa / är att vara hung-
rig / är att vara nyfödd i en pestsjuk
slum / är att ha uppsvullen mage / är
att slava i mörkret i en gruva / är att
brännas av törst och sol*

Sedan upphör plötsligt den revolutionära agitationen. Den politiska striden glider undan, och en märklig drömsekvens tar vid. Den slutar med en bländande vision av Guden som stiger ner på jorden: *men han förvandlas till människa / och
räcker mig mörkret / ett flämtande ljus,
ett svärd och en kalk / och då jag frå-
gar / du försoningens makt / varför
räcker du svärd / utplånas hans drag /*

*ett milsvitt fosforescerande ljus /
spränger min själ*

Musiken accentuerar de skiftande stämningarna i texten. Atminstone för mig ger skivan en intensivare upplevelse än att enbart läsa dikten. "Röster i mänskligt landskap" är ett märkligt verk om människans villkor — upprörande, gripande, skakande. Det är ingen skiva man lägger på för att höra en vacker dikt eller lite skön musik att koppla av till. Hellre höra den sällan, men då lyssna koncentrerat. Då kan den nå djupt in i medvetandet med sina envisa frågor. Några svar ges inte. Dem måste man finna själv, någonstans.

Nils-Olof Jacobson

(Annonss)

VÄRLDENS HÖGSTA RELIGION

Det mest angelägna verk som finns att studera för sökare efter sanningen har i engelsk översättning följande titlar:

The Long Sayings	3 dlr
The Middle Sayings	3 dlr
The Kindred Sayings	5 dlr
The Gradual Sayings	5 dlr

Dessa böcker är exakta översättningar av fyra textsamlingar som ingår i den buddistiska bibelns centrala del. De kan lånas från svenska huvudbibliotek eller köpas från Pali Text Society, 62 South Lodge, Circus Road, London N. W. 8.

I fråga om enhetlighet, omfång, djup, äkthet och skönhet är detta verk fullkomligt enastående.

Frånsett en del poetiska och berättartekniska tillägg är dessa samlingar lika äkta som bandupptagningar, mängden av material är ofantlig och innehållet präglas helt igenom av fullkomlig visshet och övermänsklig insikt.

Som den högsta inkarnationen av gudomlig visdom är Buddha inte bara den suveräne läraren, han är också denna världens störste Frälsare.

Inga översättningar och inga handledningar i buddism kan göra originaltexterna full rättvisa. Undervisningen är dock så enkel och systematiskt formulerad att man med elementära kunskaper i pali förstår de grundläggande teserna och kan uppskatta den ursprungliga skönheten hos världens i särklass förnämsta religionsuppenbarelse.

Den buddistiska träningen, rätt utförd, ger omedelbara resultat. Den är helt ofarlig och kan praktiseras lika bra i Sverige som i något utländskt specialinstitut. Den bästa vägledningen finns i de här nämnda skrifterna.

Observeras bör, att ovanstående uttalanden inte utgör några värderingar av olika religioners anhängare. Inga påståenden görs att vissa religionsutövare är bättre än andra. Den teologiska djungeln är lika tät i öst som i väst.

Däremot hävdas, att en kristen som blir buddist enligt dessa "sayings", därigenom blir en bättre kristen än förut enligt Jesu lära men ej enligt kyrkans.

Vidare hävdas med absolut tveklös övertygelse att Buddha är den oförlikneligt och ojämförligt förnämsta religionsstiftaren och att det han förkunnade blivit bevarat till eftervärlden i en otrolig rikedom och tillförlitlighet som gör de fyra samlingarna till världens största skatt alla kategorier.

Per Glanell — kristen svensk.

VAD ÄR SANNING?

Till S:ta Katharinastiftelsen i Österskär hade under Kristi himmelfärdshelgen inbjudits representanter för ett 20-tal olika trossamfund. Det var en fyra dagars samvaro på temat "Vad är sanning?".

Varje rörelse presenterade sin åskådning, och därefter följde en fråge- och debattstund.

Sufi-rörelsens representant, Anna-Greta Ångström, illustrerade sin åskådning med en gammal poetisk persisk saga om trettio fåglar som besökte alla fåglars konung Simurgh för att få veta sanningen. Det var en vacker och levande symbolisk framställning av själens sökande efter Gud. — Martinus filosofi illustrerades av vackra symboler, som presenterades via färgdia. — Redaktör Leo Torgny talade för spiritualisterna. Rubriken på hans föredrag var "Änglar — finns dom?". Han förklarade att vi alla har en beskyddare på andra sidan men att endast "synska" personer, d. v. s. medier, kan se dem. — För scientologerna talade pastor Gun Lanciai, klädd i svart prästdräkt med ett åttatuddigt kors i en kedja runt halsen. Hon förklarade att scientologykyrkan har till syfte att hjälpa människor upptäcka den godhet som finns i varje människa. — Pastor Kurt Nemitz, swedenborgare, sa som en sammanfattning att man skall älska det goda hos sin nästa — och det goda, det är inget annat än Gud.

Sanningen synes olika för olika människor, och det är inte lätt för de troende att övertyga varandra. Men det är något mycket positivt att man nu börjar tala öppet och vänligt över samfundsgrensarna i intresse för varandras tro och vilja att förstå.

Ett 50-tal personer var samlade på S:ta Katharinastiftelsen. De presenterade, förutom Svenska kyrkan och de ovan nämnda rörelserna, bl. a. Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagars Heliga (mormonerna), Liberala Katolska Kyrkan, Messianska Förbundet, Unification Church, Baha'i-samfundet och Teosofiska Samfundet.

Professor Lakhovskys

MWO-kroppsenenergialstrare

Information och demonstration av

H. Schubert

S:t Eriksgatan 109, 113 31 Stockholm
Tel. 33 19 32.

Positiva referenser finnes.

SM:

SNOBBAR?

Ett par personer skrev nyligen till mig och sa upp sin prenumeration. De tackade för tidningen som de haft under några år, men nu ville de sluta att läsa den, eftersom de menade att de livsåskådningsfrågor den behandlar inte är så angelägna. Att sysselsätta sig med sådana problem som Guds existens och människans fortlevnad efter döden är ingenting för vanligt folk, tyckte de, utan för snobbar, som inte har något väsentligt att ägna sig åt.

I en TV-intervju ansåg professor Ingemar Hedenius att de livsåskådningsfrågor han sysslade med var mycket mindre viktiga än t. ex. miljövarsdebatten och frågor om krig och fred. Ulf Hultberg ger i ett uttalande i detta nummer uttryck för en liknande värdering.

Men så här ser jag det. Människans öde är svårt. Hennes livsvillkor är hårda. Hon föds, växer upp, åldras, blir sjuk och dör; och att dö tycks innebära jagets fullständiga tillintetgörande för alltid. Under hela hennes levnad alltifrån fosterstadiet hänger bildligt talat ett hot över hennes huvud. Organismens utveckling kan från början gå snett och medföra missbildningar; och senare i livet kan individen bli sjuk eller handikappad på olika sätt. Och den som tillhör de lyckliga som får en rätt utvecklad kropp som ger goda fysiska och intellektuella resurser, upplever dock ofta sina brister, har ofta svårigheter att kämpa mot. Världen är full av sorgsna människor som inte fått ut av sitt liv vad de hoppats på.

Svåra provningar drabbar många av oss. Och hur skall vi till slut dö? I cancer, sjukdom i hjärtat eller blodkärlen, lungsjukdom, självmord...?

Vi är alla dömda till döden, och vår tid är kort.

Det är inte så att de enda stora

mänskliga problem som finns existerar i länder med krig, fattigdom, svält och förtryck. Även i ett så relativt normalt samhälle som det svenska finns själens svåra problem. När man befinner sig ute bland människor, möter man nästan bara till synes friska och harmoniska personer. Men bilden är falsk. Många är sjuka eller döende. Och bakom fönsterrutorna, i hemmen och på sjukhusen, finns en stor sorg. Många ligger i sjuk- eller dödsbäddar, andra sitter ensamma och bittara, handikappade och åldrande etc. I denna skara av sörjande människor kan vi själva när som helst inträda — om vi inte redan är där.

Hur stora de sociala missförhållandena än är i många länder och hur viktigt det än är att bekämpa dessa, kommer man inte ifrån att själens betryck existerar också i ett fredligt och någorlunda rättvist samhälle. Och individens egen död, hans egen själs öde, är för honom av större vikt än krig, fattigdom, svält, utsugning, förtryck och sjukdom som drabbar andra människor. Det vore grymt att till den sökande och döende människan — och vi är alla döende — säga att frågan om din själs identitet och ditt livs mening måste anstå tills alla människor på jorden kan äta sig mätta, att vi har viktigare saker att tänka på än din själs öde bortom döden.

Jag menar att de stora livsåskådningsproblemen är de största frågor som mänskligheten ställs inför i dag. Jag tror också att en penetrering av dem kan ha en direkt inverkan på de sociala etc. orättvisor som existerar.

Att söka sanningen är ett mänskligt existentiellt behov, en angelägenhet i centrum av vår livsupplevelse. Det är ingenting för "snobbar".

SÖKAREN

Nr 7 1972 Årgång 9

Adress: Box 3063, 103 61 Stockholm 3

Red o ansv utg: Sven Magnusson

Postgirokonto: 70 60 47-8

Tel: 08/69 60 27

Konsulter:

Roland Adlerberth

Nils-Olof Jacobson

Bo R. Ståhl

PRENUMERATIONSPRISER

Helår (10 nr) 29:00

Halvår 15:25

I Norge och Danmark kan prenumeration ske med svensk postgiroanvisning.

I Finland kan inbetalning göras till Akademiska Bokhandeln, Postfack 10128, Helsingfors 10 postgiro 53 33-2. Helår kostar då 24 mk, halvår 13 mk.

Annonspriser (moms tillkommer):

Helsida 350:—, halvsida 200:—, småannonser 8:— per cm men minst 24:—.

Copyright resp. förf.

Tryckt hos

LJUSDALS TRYCK AB

Ljusdal 1972

INNEHÅLL:

Medmänsklighet 1

Intervju med Eva Hellström 6

Parapsykologi — varför intresserar man sig för det? 8

Kalama sutta 10

Birger Qvarnström:

Från mesmerism till modern parapsykologi 14

Astrid Setterwall-Ängström:

I Benares 18

Brita Rodosi:

En stor läras förkunnare 22

SM:

Snobbar? 28